

merhabalar efendim,

Tasavvufî hayatı tanımak, bu baha biçilmez yola adım atmak isteyenler için rehberlik edecek yeni sayımız ile huzurlarınızdayız.

Ben öyle bir kuşum ki her akşam ve sabah

Benim ıslığımla (ötüşüme karşı) arş dile gelir

dizelerinin sahibi, 19. asrın gönüller sultanı eş-Şeyh es-Seyyid **Abdurrahman Hâlis Talebanî**'ye yer verdik bu sayımızda.

Hakk âşıklarının, huzurunda büyük bir manevî haz ve sürur içinde boyun büktükleri, feyz ve nur saçılan kelimelerinden namütenahi istifade ettikleri büyük velî...

Her sene Bağdat'a giderek, Gavsu'l-Azam Pir Abdülkadir-i Geylanî'nin (k.s) türbesinde icra olunan deverana ser-zâkirlik eden pîr-i sâni...

Zamanının kutbu,

Türkiye, Türkistan, Çin, Afganistan, Hindistan, Hicaz, Mısır, Filistin, Yemen, İran, Avrupa... topraklarında birçok tekkesi, halifesi ve müridi ile Kadiri Tarikatı Hâlisiyye şubesinin kurucusu...

Zikrini ilimle tezyin ederek arınmaya kanat çırpın seçkin ruhlar,

Fikir yağmuru altında teskin olmaya çalışan karmaşık zihinler,

Ashabın ruhunu yakalama çabasındaki gayretli mü'minler yine aradıklarını satır aralarında bulacaklar inşallah.

Müstecâb dualar, Peygamberimizin fem-i saadetlerinden dökülen çeşitli zikirler, sûflerden esintiler, Mevlana'dan hikmet yüklü deruni beyitler, bir sûfinin teşhiz ve tekfinini konu eden 39. mektup ve Zülcenâheyn'den dizeler...

Bir kış günü idi,

Kar taneleri yere düşüyor,

Hayvanlar ve insanlar üşüyordu,

Rüzgâr uğulduyordu.

Akşam karanlığı yavaş yavaş

Siyah yorganını

Tabiatın üzerine çekiyordu.

Zengin, sıcak evlerinde

Fakir, soğuk mekânlarda

İncecik bir tek battaniye

Altında tir tir titriyordu.

Kimde sevgi varsa, Allah'ın varlığı ondadır.

Bâkî ve kalbî selamlar efendim...

İçindekiler

İlim Üzerine

Abdullah Demircioğlu / 3

Arınan Aydınlanmıştır

Prof. Dr. Mustafa Kara / 4

Adaletli Olmak ve Zulme Karşı Koymak

Prof. Dr. Ali AKYÜZ / 7

Sohbet

Prof. Dr. Süleyman ULUDAĞ / 19

Divân-ı Kebîr'den... / 6

İkinci Endülüs Olmamak

M. Cihat DEMİRCİOĞLU / 9

Fikir Yağmuru

Zülcenâheyn / 14

Hz. Ali'nin Şahsiyeti

Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL / 15

Süfilerden Esintiler... / 18

Dualar, Zikirler...

Zâkir / 22

Tarîkât-ı 'Alîyye-i Kadîriyye'nin Hâlisiyye Şubesi ve Kurucusu Şeyh Abdurrahman Hâlis et-Talebânî / 24

Şehr-i Ramazân

Zülcenâheyn / 28

Kıssadan Hisseler

Derleyen: Oktay YETİŞKİN /30

Mücâhede Ehli ve Huyları

Abdülkâdir GEYLÂNÎ / 31

Kaside-i Bür'e

Tufan ATMACA / 34

Ashâbın Ruhı

Dr. Yunus AKYÜREK / 36

Ankâzâde Köstendili Halil Efendi'nin

Tüti İhsan Efendi'ye Mektubu (39. Mektub) / 37

İki Hece Bir Soluk; Vefa

Ayşegül SAYIN / 41

İlahi Deryadan İnciler

Dr. Zafer TORTUM / 43

İnsan Eğitme Sanatı

Mustafa ÖZDAMAR / 45

Fıkıh Köşesi

Hazırlayan: Mehmet Emin SÖĞÜT / 47

Kitap Tanıtımı / 48

Yayın Türü: Yaygın Süreli • zuhurdergisi@hotmail.com / www.zuhurdergisi.com • **Sahibi:** Yunus Emre Sevenler ve Tanıtanlar Derneği • **Yazı İşleri Müdürü:** Dr. Yunus AKYÜREK • **Grafik Tasarım:** Furkan Selçuk ERTARGİN • **Temsilcilikler:** İstanbul 5334747026 Eskişehir 5353134347 / Bursa 0537 787 58 48 / Kayseri: 5444600030 / Belçika :0032488808541 • **Baskı:** Erkam Matbaası

İlim Üzerine

*Avrupa İslâm Fakültesi Rektörü,
Abdullah DEMİRCİOĞLU*

Kur'ân-ı Kerim'de Hz. Allah, yeryüzünde halife yaratmak istediklerinde, "Bizler hamdinle seni tespih ve seni takdis edip dururken, yeryüzünde fesat çıkarcak, orada kan dökcek insanı mı halife kılıyorsun?" Allah da onlara, "Sizin bilmeyeceğinizi herhalde ben bilirim." dedi. (Bakara, 2/30)

Onun iradesi üzerine, Hz. Âdem yaratıldı. Bundan sonra onun nasıl özelliklerle donatıldığını, basit bir varlık olmadığını meleklerle göstermek istedi. İlk önce ona bütün esmâyı öğretti. Meleklerle karşı karşıya getirildi. "Şunların isimlerini bana bildirin!" dedi. Âyetler böyle devam ediyor. Müfessirler bu âyetleri izah ederken, "hattel kas'ate fe vesvete" derler. Yani, yemek kabı tenceresinden sessiz yellenmeye (okuyucularımın özür diliyorum) kadar hepsini öğrenmişti. Tabii ki melekler, ruhanî varlıklardır. Yemeye, içmeye muhtaç değildirler. Tencereyi ve onun içinde pişen yemeklerden haberleri olmaz. Bugün, dünyada milyarlarca isim var. Şahıs isimlerinden, canlı cansız isimlerine, yerlerdeki, göklerdeki cisimlerin adlarına varıncaya kadar hepsi ilâhî lütuf gereği, insan zekâsının ürünüdür. Anlaşma vasıtası olan bir sürü dil var. Milyarlarca kelime var. Burada, "Alleme'l-Âdeme'l-esmâ'e" evâmirden önce ilk öğrettiğinin isimler olması çok düşündürücüdür.

Okumak, öğrenmek... Rasûlullâh'a da peygamberlik başlangıcında ilk emir "Oku!" idi. Namaz, oruç, hac, zekât ondan sonra gelecekti. Emirler, yasaklar daha sonraya bırakıldı. Böylece ilk peygamberle son peygamber arasında benzerlik vardır ki, o da okumak idi.

Bundan sonra Yaradan'ı bilmek geliyordu. "Kan pıhtısından yaratan..." (Alak, 96/2); "Bil ki Allah bir tektir!" (Muhammed, 47/19) âyetlerinde olduğu gibi.

Ey Rabbim, ilmimi ve fehmimi ziyadeleştir, diye dua etmek bize öğretilmiştir.

İlim öğrenmede sabır ve ıstımrarda lazımdır. Devamlı olmayan ilim unutulmaya mahkûmdur. Âlim odur ki, ölünceye kadar ilim öğrenmeye ve bildikleriyle amel edip, ilmimi yaymaya, talebe okutmaya, ilim sahibi kişiler yetiştirmeye itina göstermelidir.

Niyet, ihlas, amel de ilmin ayrılmaz parçalarındandır. Onun için,

Men sahhet bidayetuhû

Sahhet nihâyetuhû

"Başlangıcı iyi ve düzgün olanın, nihayeti de doğru düzgün olur" denilmiştir.

Öyle zamanlar olmuştur ki, talebe bulunmuş öğretici/âlim bulunamamış veya bunun tersi olmuştur. Âlim, ilim aşkıyla meşbû' olmalıdır. Öğretmeli, öğretmeli yine öğretmelidir.

Öyle derler, meşhur hadis âlimi Ahfeş, ilmi öğretecek talebe bulamayınca, keçisinin başına bir ip bağlamış, ondan sonra da "Söyle bakalım, NASARA ne kelimedir?" diye sormuş, keçinin ipini çekerek, sanki talebe başını sallayıp cevap veriyormuşçasına kendisi cevap vermiştir.

İlim unutulabilir. Tekrar etmek unutmamaya, hele hele ders vermek bilinenin sağlamlaşmasına sebeptir.

"el-İlmu saydun ve'l-kitâbetu kaydun"

İlim bir avdır, onu yazmak, avın yani ilmin kaybolmasına vesiledir.

İlimde azlık-çokluk, yani çok talebe olsun gayesinden ziyade, kalite ve yetiştirilme de önemlidir. Tabiidir, çok talebe anlatmak mutlaka, ilmi mesajların çok kişilere ulaştırılmasına sebep ve vesiledir. Fakat unutmamalıdır, öyle peygamberler de gelmiştir ki onların ancak birkaç inanana olmuştur.

arınan aydınlanmıştır

Prof. Dr. Mustafa Kara

© İsmailüst - Fotolia.com

Yüzyılımızda en çok kullanılan kelimelerden biri de kirliliktir. Çünkü her şeyi berbat ettik.

Çevre kirliliği

Su kirliliği

Hava kirliliği

Deniz kirliliği

Ses kirliliği

Hatta tabela kirliliği...

Konu ile ilgili dernekler, vakıflar kuruluyor, hatta uluslararası üst düzey toplantılar yapılıyor, bildiriler yayınlanıyor. Fakat dünyadaki kirlenme gün geçtikçe ürkütücü boyutlara tırmanıyor. Niçin? Çünkü kirlenmenin gerçek sebeplerine inilmiyor, neticesiyle ilgili göz boyayıcı kararlar kamuoyuna sunuluyor. Sağır sultan da biliyor ki kirliliğin temelinde yatan şey, "ağır sanayi" adı verilen afetdir. Dünyayı kanalizasyon çukuruna çeviren güç, silah fabrikalarının bacalarıyla beslenmektedir.

Cihanı çöp kutusu olarak kullananlar "tüketim ejderhası" haline getirilen insana, mal yetiştirmek için yirmi dört saat çalışan imalathanelerin sahipleridir.

Dolayısıyla kirlilik konusuyla baş edebilmek için bu gidişin hesaba çekilmesi şarttır, bu yolun masaya yatırılması gerekir. Minderden kaçmakla bir yere varılamaz.

Sadede gelindiğinde karşımıza çıkacak olan gerçek ise yine insandır, insan gerçeğidir. Onun eğitimidir, onun temizlenmesi, arınması ve tabiatla uyum içinde yaşamasıdır.

"Her kim benliğini arındırırsa kesinlikle mutluluğa erişecektir. Onu karanlığa gömen ise hüsrandır." (Şems, 91/9-10)

Dinin hedefi, insanların ruhunu rahatsız edici, kirlitici şeylerden temizleyerek onu hürriyetine kavuşturmasıdır. İslam kültüründe sık sık kullanılan **"nefis tezkiyesi"** nefis terbiyesi anlamındadır. Tezkiye; temizlemek, arındırmak, arı-duru hale getirmek, düzeltmek, saflaştırmak demektir. Zekât kelimesi de aynı köktendir. Bunun için Kur'an-ı Kerim'de pek çok defa tekrar edilen **"zekât veriniz"** emrini **"arındırıcı yükümlülüklerinizi yerine getiriniz"** şeklinde tercüme edenler de vardır.

Hikmet seven dost!

İnsanların ruhunu arındırmak, onu vahyin ışığıyla aydınlatmak, hikmetin derinlikleriyle tanıştırmak böylece onlara bilmediklerini öğretmek peygamberlerin temel görevleri arasındadır. (bk. Bakara, 2/129, 151)

Demek ki arınmanın yolu uyduruk çevre dernekleri kurmaktan değil, vahyi duymak, kitap okumak ve hikmeti tanımaktan geçiyor. Arınmanın yolu, insan öldürmek için silah üreten fabrikalardan değil, insanı yaşatmak için sevgi üreten gönüllerden geçmektedir.

Çağımız insanı, **“arınma bahçesini”** besleyen vahiy, kitap ve hikmet ırmaklarını kurutarak icat ettiği üç kanalla bu bahçeyi bataklığa dönüştürmüştür:

Materyalizmin serveti, tüketimin şehveti, tekelleşmenin şöhreti...

Biz bu hallere düşecek “adam” mıydık? Kâinatın en şerefli varlığı niçin bu derekeye düştü sorusuna bir başka “er” Alev Alatlısı şöyle cevap veriyor:

“Önce içimizdeki Allah’ı öldürdük, sonra da O’nun eşref-i mahlûkatını...”

En büyük çıkmazımız şudur: Bu bataklığı kurutmak için ciddi adım atmıyoruz, atamıyoruz. Hatta bu bataklığın kurutulabileceğine inanmıyoruz. Ama her yerde SÖV (Sivrisinekleri Öldürme Vakfı) teşkilatları kuruyoruz.

Bu paradoks ve kafa karışıklığının (teşviş) reçetesini Eşrefoğlu Rûmî asırlar önce yazmış, İznik’ten bizlere göndermiş:

Bu aşk düştü cânımıza

Bahar eyledi kışımız

Kaygı bulutların sürdü

Komadı hiç teşvişimiz

İnsanlık bu bataklıkta SOS veriyor. Gırtlığımızı kadar geldi. Sadede gelmek gerekiyor. Sade, basit, tabiatla barışık bir hayata, gerçek hayata dönmemiz gerekiyor. İkiyüzlülüğe, çok yüzlülüğe, politikaya son vermek gerekiyor. Hiç kimse “markalı” elbise giymekle temiz olduğunu zannetmemelidir. Hiç kimse “kalbim temiz” safsatalarının ardına saklanmamalıdır. Hiç kimse uluslararası “sürdürülebilir” numaralara takılmamalıdır.

Arınmak için oruç tutmak gerekiyor

Bedenimizin şehvetlerini yenmek için

Arınmak için zekât vermek gerekiyor

Emeklerimizin servetini topluma sunmak için

Arınmak için namaz kılmak gerekiyor

Secdelerimizin hikmetini kavramak için

Arınmak için hacca gitmek gerekiyor

Beytullah’ın etrafında deli-divane olmak için...

“Kafası karışıklar için kılavuz” vardır. Fakat bu kılavuzu kullanabilmenin birinci şartı kafamızın karışık olduğunun farkına varmaktır. Gittiğimiz yolun doğru yol olmadığını bilmektir. Bize “doğru”, “çağdaş”, “olmazsa olmaz” diye reklamlarla benimsetilen güzergâhın tabii ve insanî olmadığını anlamaktır. Aksi halde gönül adamlarının davetiye ve reçetelerinin farkına varmamız mümkün olmayacaktır. “Karanlıklar üstüne karanlıklar” arınmayı zorlaştıracak, **“Arınan kurtulmuştur”** (A'lâ, 87/14) gerçeğine ulaşmak mümkün olmayacaktır. Çünkü gözümüz başka şeylere bakıyor, kulağımız başka şeyleri dinliyor. Bu iki kanalla gelen bilgiler ise kalbimizi karartıyor, gönlümüzü kirletiyor.

Tekrar deneyelim. Eşrefoğlu Rumî’nin beş yüz yıllık **“Gel”** davetiyesi bize hitap edecek mi?

Gel bu ‘ışkun şerbetinden bir kadeh nûş eylegil

Gel bu ‘ışkıla başunu tâ ebed hûş eylegil

Gel berû gel ‘ışk elinden tolu peymâne götür

Gel bu meclisde bugün sen cânı serhûş eylegil

Gel bu ‘âşıklar öninde yire sal nâmusu

Gel bu zuhdi ‘ışka degşür ‘aklı bi-hûş eylegil

Gel bu ‘ışk bâzârına gir yoğa sat hep varunu

Gel berü killî hevesden gönlünü boş eylegil

Gel be-küllî mâsivâdan yüz çevür yum gözünü

Gel bugün cân gözün aç döst yüzüne tuş eylegil

Gel bu ‘ışkla bugün katreni deryâya ilet

Gel berü deryâyıla deryâ olup cûş eylegil

Gel bu ‘ışk deryâsının dirmek dilersen dürlerin

Gel bu Eşrefoğlu Rûmî sözlerin gûş eylegil

Divân-ı Kebîr'den...

Senin aşkın, çorak toprağı bile gül bahçesi haline getirir.

- Ey saki; kadehi Hakk aşğının şarabı ile doldur! Yanmış, kavrulmuş gönüllere Rabbanî şarap sun!
- İlahî aşkla kendinden geçmiş kişilerin meclisinde ekmekten az bahset! Şunu iyi bil ki, ilahî aşk suyuna dalmış kişiler, sudan başka bir şeyle uzlaşamazlar.
- Ey can! Senin nezaketinden, inceliğinden, onun tatlı olan hitabından beden utandı da yere serildi, yıkıldı, harap oldu. Şurada gömülü bulunan defineyi bul çıkar da bu harabeyi süsle, güzelleştir!
- Senin aşkın, çorak toprağı gül bahçesi haline getirir. Dalgan, buluta benzeyen gözü, inciler saçır bir hale kor.
- Şarabımızı çoğalt, bize çokça sun! Uykumuzu da tut, bağla, artık bize gelmesin. Çünkü uykuya dalan kişinin, gecenin güzelliğinden, feyzinden hiç haberi olur mu?
- Manen gökyüzüne yükselip, Allah'ın misafiri olanlar, meleklerle aynı kadehten, içerler, yeryüzünde yaşayan insanlardan, iyilikler yapan, insanlara yararlı olan sevap kazanan faziletli kişilere de şarap gökyüzünden verilir.
- Onun sevdiği gerçek kulunun dudağı, onun taslarına, ibriklerine dokunur, onun kaplarından içer, o şarap ancak takva küpünde -çekinip sakınma küpünde- bulunur. Başka küplerde onu arama, bulamazsın.
- İlahî şarapla mest olmuş, kendilerinden geçmiş Allah'ın has kullarının halini, ayık adam ne bilir? Ebu Cehil, sahabenin hallerini nereden anlayacak?

Sen eşeğe binmişsin de ondan bundan, "Eşek nerede?" diye soruyorsun.

- Ey dünyaya yeniden can veren güzel! Gel, gel de dünya işlerini çok iyi bilen ve kendini tamamıyla dünyaya veren akli avare kıl, onu iştenden, güçten et!
- Ben, bir ok gibiyim, atmadıkça uçmam. Gel de yayını kur, beni bir daha at!
- Herkesten sakladığım ayıplarım, günahlarım, se-

nin aşkın yüzünden yine meydana çıktı. Damdan, yani ötelere, gökyüzünden başka bir kurtuluş merdiveni gönder de, onunla günahlarla gizlenmiş şu yeryüzünden kurtulayım. Yukarılara çıkayım, arınayım.

• Bana; "Dam, yani ötelere hangi taraftadır?" diye soruyorlar. Ötelere, canların bulunduğu tarafta, canı getirdikleri yerdedir.

• Ötelere, bedenimiz her gece uykuya dalınca, ruhların gittiği taraftadır. Sabah olunca, yine o taraftan gelir. Bedenimize girerek bizi uyandırır.

• Bahar mevsimi bile, zamanı gelince yeryüzüne ötelere kalkar gelir. Sabah da güneşle beraber ötelere gökyüzüne ışık gönderir.

• Sen, zaman zaman bir şeyler ararsın, kurtuluş yollarını düşünüyorsun, onu içinde hissedersin fakat bulamazsın, ondan bir nişan, bir iz bulamazsın. Çünkü o, nişansızdır, izsizdir. İşte senin gönlüne bu duygular da hep ötelere gelmektedir.

• Zavallısın, boş yere neyi arıyorsun? Sanki sen eşeğe binmişsin de şundan bundan, «Eşek nerede?» diye soruyorsun.

Biz dünyada senden başka güzel göremiyoruz.

• Sevgili, gönlümde yalnız sen varsın, senden başkası benim için kerpiç gibi, taş gibidir, kaya gibidir.

• Dünyada her âşık, kendine bir güzel seçmiştir. Ona gönül vermiştir. Ama biz zaten dünyada senden başka bir güzel göremiyoruz.

• Ey can; eğer senden başka bir ay yüzlü olsaydı, onu gözümüz görmezdi. Senden başkasını da biz kıskanmayız.

• Ey insanlar; tek ondan, onun güzelliğinden bahsetmeyin de, ondan başka dünyadaki bütün güzellikler sizin olsun gözüm yok.

• Güzeller güzeli, pek büyük ve eşsiz varlığı manen hissedilen kişi gelip geçici güzelliği bulunan, fânî olan güzellere nasıl olur da gönül verir?

• Allah'ın lütfunu ümit eden kişi, o lütuftan başka hiçbir şeye gönül bağlamaz.

Adaletli Olmak ve Zulme Karşı Koymak

Prof. Dr. Ali Akyüz

“De ki: Rabbim adaleti emretti...” (A’raf, 7/29)

“Ey iman edenler! Bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi adaletten saptırmasın. Adaletli olun...” (Mâide, 5/8)

Kâinattaki ahengin üzerine oturtulduğu sırlı kural; adâlet. Her şeyi, bütün ahengi bozan, yerle bir eden dengesiz davranış; zulüm. Fıtratla uyumun adı; adalet. Uyumsuzluğun adı zulüm.

Yüce Allah, ilk insan Âdem’i yarattığında ona hitap ettiği emirlerin muhtevasında yer alan ilk ahlaki kavram ve değer yargısı zulümdür. Muhtemelen bu ilk emirle yüce Allah, insanoğlunun zulümden yana eğilimlerine ve kâinatın üzerine oturtulduğu adalet ölçüsüne dikkat çekmiştir. Hz. Peygambere vahy edilen emirlerden ve ahlaki kurallardan biri de onun adalet ölçülerine uyması, etnik kökeni ve inancı ne olursa olsun herkese ve her şeye adaletle davranması ve kesinlikle zulümden uzak durmasıdır. Karşılaştığı pek çok haksızlık ve uğradığı zulme rağmen O’nun, hiç kimseye zulmetmemiş olması ve hislerine kapılarak intikam duyguları beslememiş olması, yüce Allah’ın ona öğrettiği ve sıkı sıkıya tembihlediği bu emirlerinden kaynaklanmaktadır.

Zayıf olduğunda zulmü kınamak ve adaletli olmak kolaydır. Esas olan güçlü iken zulümden uzak durabilmek ve adil olabilmektir. Asıl erdem güçlüyken adaletli olabilmektir. İlahi solukla nefeslenen insanoğlunu zulümden prangalarla zapt etmek ne mümkün!

Zira insan ilahi bir soluktur. Bu bilinçle soludukça;

İnsanları yaşarsın,
İnsanlarla yaşarsın,
İnsanlarda yaşarsın!

Zulüm, Allah’ın nefretini kazanmaktır. Allah’ın sevgisi olmadan sevilmeyi başarmak imkânsızdır.

Adaletin olmadığı yerde zulüm ve işkence vardır. Zulüm ve işkencenin olduğu yerde korku, güvensizlik, ferdi ve sosyal paronaya vardır. Böyle bir olgunun sonucunda bireysel ve toplumsal psikolojik travma geçiren toplum, saldırgan ve bencil bir hale gelir. Hak ve adaletin önemini kaybettiği, salt gücün esas alındığı bir dünya hiç kimseye yar olmaz ve mutluluk sağlamaz.

İnsanlık tarihi böyle bir sonucu görmek için yeni tecrübelerin yaşanmasına gerek bırakmayacak kadar veri taşımaktadır. Dünya ne zalimler tanıdı, ama şimdi onların en şanslı olanları bile ancak bir arkeoloji müzesinde araştırmacılar için iyi bir kadavra teşkil etmektedir. Adalet mekanizması hem nazariye hem uygulama olarak fonksiyonel hale getirilmedikçe ferdi hayattan sosyal hayata toplumun bütün katmanlarını içten içe habis bir ur gibi kemiren işkence büyük bir problem olmaya devam edecektir. Zira **“adalet, bir arada yaşama sözleşmesidir”, “beraber olabileme andırır”, “toplumun ortak paydasıdır.”**

Adalet herkesi kuşatır. İnsanlara olan mesafesinin ölçütü ve gerekçesi hak ve haklılıktır. Güçlülere af, zayıflara kanun ve ceza, adalet değil, rezalettir. Bu sosyal erozyona dikkat çeken Hz. Peygamber adaletteki yozlaşmayı toplumların çöküş sebebi olarak görmüş ve şiddetle karşı çıkmıştır. Kadim toplumların çöküş sebeplerinin başında gelen bu kayırmacılığı; **“Sizden önceki toplumlarda, aristokrat ve hatırı sayılır kişiler, hırsızlık ve cezayı gerektirecek herhangi bir suç işlediklerinde af edilir, zayıf ve güçsüzler suç iş-**

lediklerinde yasalar uygulanırdı. Bu onların helak sebebi olmuştur.” sözleriyle tespit etmek suretiyle reddetmiştir. İslâm zulme karşı direnci de aynı ölçüde önemsemiş; **“Kim zulme uğradıktan sonra hakkını alırsa, artık onlara yapılacak bir şey yoktur.”** (Şura, 41) aksi halde sonuçlarının herkesi kuşatacak bir felakete dönüşmesinin;

Bir de; **“Öyle bir fitneden sakının ki o, içinizden sadece zulmedenlere erişmekle kalmaz, umuma sira yetle hepsini perişan eder. Biliniz ki, Allah'ın azabı şiddetlidir.”** (Enfâl, 25) ifadesiyle bir kural olduğunu dile getirmiştir.

Medeni bir varlık ve olgun bir insan olma erdemini en belirgin ölçekte gösteren davranış özelliğini yansıtan adalet; insanı, insanlığından utandıran ve gerekçesi ne olursa olsun, onu bu özellik ve güzelliğinden en çok uzaklaştıran zulüm ile ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de, örnek şahsiyet Hz. Peygamber'e,

* Yüce Allah'ın her şeyden önce ve öncelikle adaleti emrettiğini ilanen açıklaması,

* Allah'ın yasakladığı davranışların hepsini özellikle; haksız yere cana kıymamayı, yetim malına el uzatmamayı,

* Sadece davranışlarda değil konuşurken de yakınlarınızın aleyhine de olsa adaletli olmayı herkese duyurması,

* Kendisinin de insanlar arasında mevcut adaletsizliği gidermek ve adaleti tesis etmek ve gerçekleştirmekle görevlendirilmiş olması,

* Suçun şahitliği prensibine vurguyla hiç kimsenin başkasının işlediği suçtan dolayı sorumlu tutulmaması.

* Hiçbir gerekçesi olmadan sadece aristokratlar, siyasi, sosyal ve ekonomik baskı gurupları ve nüfus sahipleri istedi diye çevresinde bulunan erdem sahibi insanları uzaklaştırıp onlara zulüm ve haksızlık yapmaması,

* İnsanlar arasında adaletle hükmetmek üzere indirilmiş olan kitaba uyması ve hainlerden taraf olmaması ve onları savunmaması,

Bütün münasebetlerini menfaat ve faydacılık temelinde oturtan ve hep yalana kulak veren, durmadan haram yiyen yahudilerin durumuna üzülmemesi -zira Allah onları dünyada rezil edeceği gibi ahirette de

büyük bir azaba maruz bırakacaktır-, onlar hakkında da adaletle davranması,

* Davranış ve sözlerde olduğu kadar inançlarıyla da zulüm ve haksızlık içinde olanlardan uzak durması ve onlarla dost olmaması,

* Onların başına gelecek azap anında aralarında bulunmamak için Allah'a dua etmesi,

* Allah'tan başkasına kulluk etmenin de bir zulüm olduğunu bilmesi,

* Tebliğ görevinde umutsuzluğa düşmek sebebiyle öfkelenip insanları bırakıp çekip gitmesi durumunda Hz. Yunus'un başına gelen sıkıntıyı hatırlaması ve asla savsaklama yapmaması,

* Allah adına, kutsal adına, haksız ve yalan yere haram ve yasak koymaktan daha zalimce bir davranış olabilir mi? Böyle zalimce yasaklar koyanların doğru yolu ve huzuru bulamayacaklarının bilinmesi.

* Geçmiş ümmetlerin de benzeri davranış, söz ve inançlarıyla ilgili zulüm ve haksızlıklar yaptığını unutulmaması,

* Zalimlerin ve zalim toplumların asla rahat ve huzur yüzü görmeyeceği,

* Zalim toplumların mutlaka yıkılıp yok olacağı

* Allah'ın zalimleri gözetleyip bildiği,

* Zalimler cezalarını bulurken korkudan tir tir titreyecekleri ve onları çepeçevre kuşatan cehennemine ne korkunç bir yer olduğunu hatırlatması emir ve tavsiye edilmektedir.

Seçkin ve övülmüş bir insani erdem olan adalet, yerilmiş ve reddedilmiş bir davranış olan zulüm ile ilgili özelde Hz. Peygamber'e genelde herkese davranış ve ifade yükümlüğü getiren bazı ayetlerin meallerini okuyucuların dikkat ve anlayışına sunuyorum;

“De ki: Rabbim adaleti emretti. Her secde ettiğinizde yüzleriniz ona çevirin. Dini yalnız Allah'a has kılarak, O'na yalvarın. İlk sizi yarattığı gibi yine ona döneceksiniz.” (A'raf, 7/29)

“De ki: Bizim işlediğimiz suçtan siz sorumlu değilsiniz; biz de sizin işlediğinizden sorumlu değiliz.” (Sebe, 34/25)

“Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O'na yalvaranları huzurundan kovma. Herkesin sorumluluğu kendine aittir. Onları kovup zalimlerden olma!” (En'âm, 6/52)

ikinci endülüs olmamak

M. Cihat DEMİRCİOĞLU

Evliya Çelebi'nin anlattığı o rüya birçoğumuz tarafından bilinmektedir. Belki unutanlar için yeniden anlatmak gerekirse; Evliya Çelebi bir gece rüyasında âlemlerin Efendisini (s.a.v.) görür. Peygamberimizin huzurunda mübarek, pak olan elini öpmeyi ve ondan şefaata istemeyi diler. Efendimizin mübarek elini öptükten sonra sıra şefaata istemeye gelir. Tam o sırada "Şefaata ya Rasûlallah" diyecek iken birden dili sürçerek "Seyahat ya Rasûlallah" der. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (as.) mütebessim bir yüz ifadesiyle "Seyahat de senin Şefaata de senin" şeklinde buyurur. Bu sadık rüyayı gördükten sonra heyecanla uyanır.

Bunun neticesi olarak Evliya Çelebi, Osmanlı coğrafyası içerisinde birçok yeri gezer. Meşhur eseri olan Seyahatnamesini böylece yazar.

2007 senesinin Kasım ayında Gent şehrinde değerli üstadımızla ve ihvanlarla birlikte Bosna-Hersek'e gitmeye karar verdik. İsmiyle özellikle savaş zamanında çokça duyduğumuz Bosna-Hersek'e gitmek bizim için çok heyecan verici bir durumdu. Özellikle değerli üstadımızla beraber seyahat etmek ayrı bir heyecan ve mana katmaktaydı.

Karayolu ile varacağımız için güzergâhımız Lük-

semburg, Almanya, Avusturya, Slovenya, Hırvatistan ve nihayetinde Bosna-Hersek olarak belirlendi.

Aksam sularında Gent şehrinde yola çıktık. Lüksemburg'a vardığımızda kısa bir mola verdik. Arabamızın ihtiyacı olan akaryakıtı aldıktan sonra yolumuza devam ettik. Almanya'ya geldiğimizde bir ihvanımızın evine yemek ve namaz ihtiyacımızı gidermek için uğradık. Sağ olsun kendisi bize mükellef bir sofraya hazırlattı. Yemekler yenildi, çaylar içildi. Yatsı namazını cemaat yapıp kıldıktan sonra yolumuza kaldığımız yerden devam ettik. Gece ve mevsimlerden sonbahar olması hasebiyle Almanya karayolunda ilerlerken bizi yoğun bir sis bulutu karşıladı. Öyle ki anlık olarak görüş mesafesinin sıfır noktasına indiğini bizzat gördük ve yaşadık. Yoğun sis bulutu içerisine girip çıkmak sanki karanlıklardan aydınlığa kavuşma hissi uyandırdı bizde...

Sabah güneşinin doğmasına belli bir süre var iken Avusturya sınırlarına giriyoruz. Bir akaryakıt istasyonuna arabamızı park ettik. Abdestlerimizi aldıktan sonra yere serdiğimiz seccadelerde sabah namazını eda ettik. Sonra sıcak bir şeyler içtikten sonra kaldığımız yerden yolumuza devam ediyoruz.

Avusturya'nın doğa yapısı itibariyle yeşilin her tür-

lü tonlarını bulabileceğiniz ormanlarını, karla kaplı yüksek ve ihtişamlı dağlarını, Allah'ın yeryüzündeki ayetleri olan bu eserlerini seyrederek ve derin tefekkür ederek yolumuza devam ediyoruz.

Avusturya'dan sonra Slovenya'ya giriyoruz. Küçük bir ülke Slovenya. Bakımlı yolları ve sahip olduğu güzel tabiatı ile dikkatimizi çekiyor. Kısa bir akaryakıt molası verdikten sonra Hırvatistan'a giriyoruz. Yolların Slovenya'nın ki gibi bakımlı olmaması gözden kaçmıyor.

Hırvatistan AB ülkesi olmadığı için ortak para birimi olan Euro'nun kullanılmadığı bir ülke. Bu durumu özellikle Hırvatistan gümrüğüne girdiğinizde daha iyi fark edebiliyorsunuz. Geçiş ücreti alırken kur farkından dolayı kendi para birimlerini kullanıyorlar. Hatta bununla ilgili bir kısa anekdotu yeri gelmişken anlatmak istiyorum. Bizden talep edilen miktarı Euro karşılığında istediği gişe memuru. Gişenin yanında ödemeniz gereken tutarı gösteren elektronik bir ekran mevcut. Şoförümüzün yol yorgunluğunu ve dalgınlığını fırsat bilen gişe memuru büyük bir pişkinlikle ödenmesi gereken miktarın fazlasını haksız olarak alıyor. Bunu fark eden başka bir ihvanımız, gişe memuruna haksız olarak fazladan aldığı miktarı geri ödemesi gerektiğini sert bir şekilde söylüyor. Bunun üzerine sert kayaya çarptığını anlatan gişe memuru suçluluk psikolojisi içerisinde, itiraz etmeden fazla ödenen miktarı geri iade edi-

yor. Daha sonra öğreniyoruz ki bu güzergâhtan her sene Türkiye'ye izine giden insanımız bize uygulananın aynısı ile karşılaşmışlar. Haksız yere elde edilen kazançların haddi hesabı yok. Neticede bu kötü davranışın bu kişinin yanında kalmaması gerekiyor. İşte hesap gününün varlığı bir kez daha haklılığını ortaya koyuyor.

Hırvatistan yolunda devam ederken yemek ve namaz için mola vermemiz gerekiyor. Zagreb yakınlarında bir akaryakıt istasyonunda duruyoruz. Abdestleri alıp namazımızı eda ediyoruz. Ardından bir şeyler atıştırıp yine yolumuza devam ediyoruz. Artık bundan sonrası Bosna-Hersek.

Büyük bir heyecanla karayolu ile Bosna-Hersek'e giriyoruz. AB ülkesi olmadığı için kontrol geçiş noktasına geliyoruz. Bizi soğuk bir çehreyle Bosna-Hersek Cumhuriyetine bağlı bir asker karşılıyor. Kimliklerimizi veriyoruz.

Arabamızı biraz ileriye çekip durdurmamızı istiyor. Tabii olup bitenlere bir anlam veremiyoruz. Bir müddet bekletildikten sonra soğuk ve asık yüzlü asker bize kimliklerimizi geri veriyor. Böylece geçiş izni verilerek yola devam ediyoruz.

Artık Bosna-Hersek Cumhuriyetinin topraklarına girmiş bulunmaktayız. Bir sonraki hedefimiz başkent olan Sarajevo (Saraybosna)'ya ulaşmak.

Etrafımızı seyrederek yola devam ediyoruz. Özellikle yol kenarında gördüğümüz manzara bizi çok derinden etkiliyor. Savaşın dolaylı tahliye edilmiş köyler, yakılmış, bombardımana tutulmuş ve hala şimdi bile kurşun izlerini görebildiğiniz harabeye dönmüş evler arka arkaya hiç bitmiyor. Saraybosna'ya varıncaya kadar bu böyle devam ediyor.

Akşama doğru Saraybosna'ya yakın bir yerdeki camide namaz kılmak için duruyoruz. Namazı kıldıktan sonra caminin imamı ile biraz konuşmaya çalışıyoruz. Ürkek ve endişeli tavırları dikkatimizden kaçmıyor. Rahatlaması için bizim de Müslüman olduğumuzu söylüyoruz. Savaşın özellikle Müslüman Boşnaklar üzerinde bıraktığı psikolojik etkilerin hala geçmediğini görüyoruz. Biraz konuştuğuktan sonra hatıra fotoğrafı çekip yolumuza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sonunda Saraybosna'ya ulaşıyoruz. Kalacağımız otele varıp eşyalarımızı yerleştiriyoruz.

Sabahleyin değerli üstadımızla ve ihvanlarla birlikte neşeli bir şekilde kahvaltımızı yapıyoruz. Mihmandarımız olan kişi ile tanışıyoruz. Kendisi Türkiye'de İmam-Hatip Lisesini bitirmiş, Türkçeyi güzel konuşan bir Boşnak kardeşimiz. Gezilebilecek yerleri tespit ediyor.

Saraybosna (Sarajevo) iki dağın arasında ova şeklinde bir şehir. Fatih Sultan Mehmet Hazretleri 1461 yılında Trabzon'u fethettikten sonra ordusu ile beraber Saraybosna'nın fethi için geliyor. Burası fetholunduktan sonra ova görünümü bu şehrin saray olmasını emrediyor. Saray-ova isminin buradan geldiğini böylelikle mihmandarımız vasıtasıyla öğrenmiş oluyoruz.

Bascarsi ve Şehit Mezarlığı

Daracık sokakları, taşlı yolları, etrafı küçük dükkânlarla çevrilmiş, içinde gezdiğinizde adeta Osmanlı dokusunu ve kokusunu buram buram yaşadığınız bir yer Bascarsi. Eski Bursa şehrine de çok benzediği söylenilebilir. Taşlı sokaklarda yürüyoruz. Öncelikle kabristana gidiyoruz. Savaş sırasında hayatını kaybeden şehitlerin beyaz mermerden yapılmış kabirlerinin yanından geçerek rahmetli Aliya İzzetbegovic'in mezarına geliyoruz. Tüm şehitler için Kur'an okuyoruz. Ardından değerli üstadımız dua ediyor. Bizler de âmin diyoruz.

Rahmetli Aliya İzzetbegovic, savaş sırasında Müslüman Boşnakların başkomutanı olarak görev yaptı. Daha sonra Bosna-Hersek'in ilk cumhurbaşkanı oldu. Takriben 600 yıldır Müslüman olan Boşnak halkının Müslüman kimliklerini korumak adına fikri ve siyasi anlamda mücadele eden önemli bir kişiydi.

Maalesef Müslüman Boşnak kardeşlerimiz soykırma tabi tutuldu. Yürek burkan hadiselerin izlerini her yerde görmek mümkün. Özellikle Saraybosna şehrinde her binanın mutlaka bir yerinde savaşın kötü hatırası olan kurşun izlerine rastlarsınız.

Gazi Hüsrev Cami ve Bosna İslam Fakültesi

Cuma günü olduğu için Cuma namazını Başçarşı yakınlarındaki Gazi Hüsrev Camiinde kılıyoruz. Mihmandarımız bize cami hakkında ilginç bir bilgi veriyor. Bu caminin imamının ve müezzinin her zaman hafız olması gerekiyormuş. Çünkü Osmanlı'dan kalma bir gelenek. Hatta müezzinlik yapmak isterseniz cemaat önce hafız olup olmadığını soruyormuş. Bunun üzerine tebessüm ediyoruz.

Bosna İlahiyat Fakültesini, üstadımız ve ihvanlarla birlikte ziyaret ediyoruz. İlahiyat fakültesinin dekanı bizi sıcak bir şekilde karşılıyor. Üstadımız ziyaretten dolayı memnuniyetini ifade ediyor. İlahiyat fakültesi dekanı bizi güzel bir şekilde ağırlıyor ve fakülte binasını gezdiriyor. Fakülte mescidinde beraber namaz kıldıktan sonra bizi kapıya kadar uğurluyor ve ayrılıyor.

Ayrıldıktan sonra Bosna'nın meşhur köftesi olan "**Cevapci**" yemek için bir lokantaya gidiyoruz. Değerli üstadımız ve ihvanlarla birlikte bu maddi ve manevi sofradan karnımız ve gönlümüz doymuş bir şekilde kalkıyoruz.

Sarı Saltuk Tekkesi ve Mostar Köprüsü

Bosna gezimizi çok ayrı kılan bir ziyaretten bahsetmek istiyorum. Sufi meşrepli oluşumuzdan dolayı bu ziyaret bizim açımızdan çok daha farklı.

Sarı Saltuk Tekkesi'ne gitmek için yola koyuluyoruz ve bir vakit sonra tekkenin olduğu yere varıyoruz.

Tekkeye uzaktan baktığınızda Osmanlı dönemine ait sevimli bir bina görürsünüz. İki katlı olan tekkenin içerisine üstadımızla ve ihvanlarla birlikte giriyoruz. Duvarlarda yazılmış olan ayet ve duaları okuyoruz ve içeride dolaşıyoruz. Türbe kısmında üstadımızla birlikte Fatıha okuyoruz. Mescit kısmında ise namaz kılıyoruz.

Tekkenin yani başında olağanca haşmeti ile bir dağ bulunuyor. Dağın altından gürül gürül akan "Buna Nehri" etrafına inanılmaz bir güzellik katıyor. İçilebilecek düzeyde bir berraklığa sahip olan bu nehrin kaynağına, mihmandarımızın verdiği bilgiye göre şuana kadar henüz kimse ulaşamamış. Bunun üzerine üstadımız bunu Kur'an-ı Kerim'de geçen bir ayet ile açıklıyor. Bu olay karşısında Kur'an-ı Kerim'in mucize oluşunu bir kez daha müşahede etmiş oluyoruz.

Sarı Saltuk Hazretleri Anadolu'dan kalkıp o zamanın imkânları doğrultusunda, başta Bosna-Hersek olmak üzere Balkanlar diye tabir edilen bu bölgeyi irşat için geliyor. Allah'ın yardımı ile İslâm'ın tohumlarını bu topraklara ekiyor. Bunun neticesi olarak buralar Cenab-ı Allah'ın isminin anıldığı yerlere dönüşüyor. Özellikle de şu hususun çok iyi bilinmesi gerekir.

Balkanlar'ın Müslümanlaşması ve İslâm'ın neşv ü nema bulması tasavvuf yolu ile olmuştur. Allah dostlarının eğitiminden geçen zihin ve gönüller artık Hakk'ı ve hakikati tanıma fırsatı buluyor.

Sarı Saltuk Tekkesi'nden ayrılıp akşama doğru Mostar Köprüsü'nün olduğu yere varıyoruz. Köprü çok önemli bir vazife görüyor. Çünkü Müslüman Boşnak mahallesi ile Hristiyan Hırvat mahallesini birleştiriyor.

Savaş sırasında Müslüman-Boşnak halkına soykırım yapılan bir dönemde Osmanlı dönemine ait olan bu eser maalesef bombalanarak yıkıldı (Türkiye'den getirtilen taş ustaları sayesinde köprü aslına uygun olarak yeniden yapıldı). Çünkü zihinlerinde Müslümanları ve eserlerini yok etmek gerektiği düşüncesini her zaman taşımaktadırlar. Bunun bariz bir örneğini Mostar Köprüsü'nün karşısındaki dağın üzerinde bulunan, büyükçe yapılmış olan haç da görmekteyiz. Müslüman-Boşnak halkını tehdit eden bu görüntü aslında her şeyi özetlemektedir.

Hayat Tüneli ve Travnik Şehri

Savaş sırasında Müslüman-Boşnak halkına dışarıdan yiyecek ve her türlü yardım havaalanının altından geçen tünel sayesinde yürütülüyordu. Savaşın kazanılmasında çok önemli bir yeri olan bu tünel

savaş esnasında özellikle düşmanların bilmeyeceği şekilde gizlice kazılmış. Etrafı kuşatılmış adeta ateş çemberi içerisine alınan bir halkın kurtulması ancak bu tünel vasıtasıyla olmuş.

Tünelin halka açık kısmına giriyoruz. Orada bize savaşta kullanılan eşyaları gösteriyorlar. Birleşmiş Milletler tarafından güya yardım adı altında dağıtılan malzemelere gözümüz takılıyor. A4 kâğıdı büyüklüğüne sahip şeffaf naylon paketin içerisinde çiklet ve doyurucu özelliği olmayan şeyler bulunuyor. Yüreğimiz bu görüntü karşısında bir kez daha sızlıyor. İnsanları açlığa mahkûm etmemin açıkça bir göstergesi.

Travnik, Fatih Sultan tarafından fethedilen bir başka şehir. Travnik kalesine çıkıyoruz. Sirtını dağa dayamış Travnik kalesi tepeden bakıldığında şehrin giriş ve çıkışını gayet iyi görüyor. Askeri açıdan bunun bilinçli bir şekilde yapıldığı ortada. Değerli üstadımız kalede iken sanki şehitlerin ruhaniyetinin bizimle beraber olduğunu söylüyor. Allah Allah nidaları kulaklarımızda adeta yankılanıyor.

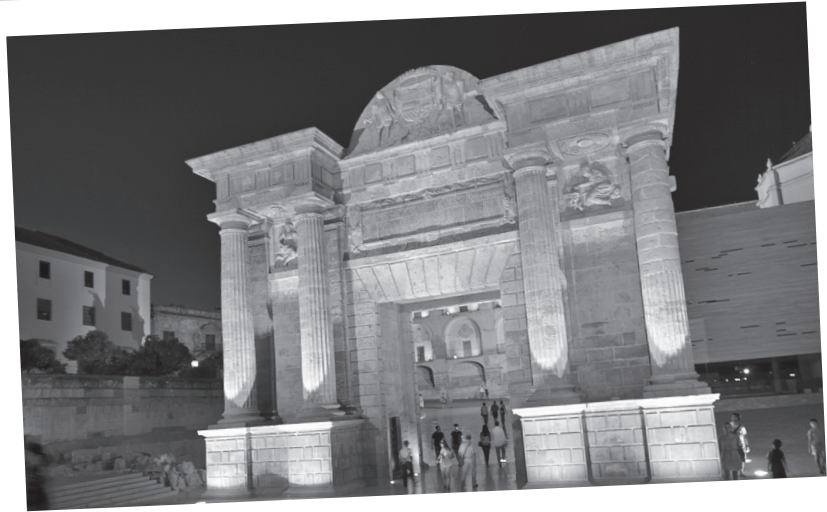
Travnik kalesinin en tepesindeyiz. Değerli üstadımızla birlikte sırtımız şehre dönük hatıra fotoğrafı çekiyoruz. Artık aşağıya inme vakti geliyor. Merdivenlerden indikten sonra üstadımız bize kaç adet basamak olduğunu soruyor. İhvanlardan birisi cevap vermek için basamakları tekrar çıkıyor ve iniyor.

Üstadımız inerken basamakları sayıyor ve aşağıya indiğinde bu sayının 99 olduğunu bize soyluyor. Bu da bize Cenab-ı Allah'ın 99 ismini (el-Esmâü'l-Husnâ) hatıra getiriyor. Travnik Kalesi yapılırken kuvvet ve kudret sahibi olan Cenab-ı Allah'ın güzel isimleri unutulmamış. Kim bilir bu kalenin yapımında O'nu hatırlatacak başka ne incelikler gizli!

Artık Saraybosna'dan ayrılma vakti geliyor. Mihmandarımızı evine bıraktıktan sonra meşhur Boşnak böreği alarak yolumuza devam ediyoruz. Bosna-Hersek gümrük çıkışına geldiğimizde bizi sıcak

ve temiz yüzlü bir asker karşılıyor. (Hatırlanacağı üzere geldiğimizde bizi yüzü asık ve soğuk bir asker karşılamıştı). Kimliklerimizi veriyoruz. Kendisi kontrol ettikten sonra bize geri veriyor. Üstelik de bize **"Allah'a emanet"** sözünü söylüyor. Tabii ki çok mutlu oluyoruz. Çünkü Bosna Hersek'te Sırp, Hırvatlar ve Müslüman-Boşnaklar beraber aynı topraklarda yaşıyorlar. Karşınıza çıkan kişi her zaman Müslüman olmayabilir. Buradan yola çıkarak Bosna-Hersek'e ilk giriş yaptığımızda bize soğuk davranan askerin Müslüman Boşnak olmadığını anlıyoruz.

Avrupa kıtası içerisinde Müslümanlara yapılan bu soykırım bize Endülü'sü hatırlatmaktadır. Aynı kaderi paylaşan bu iki yerin acı hatıraları ve izlerini silmek mümkün değildir. Acılarımızı hafifletmesi açısından belki de sevinebileceğimiz tek şeyin Endülü's'ten farklı olarak bu coğrafyada hala bir Müslüman nüfusunun olması ve yaşamasıdır.

Yapılan bu soykırıma karşı sessiz kalan, onları gizli-açık destekleyenler elbette Mahkeme-i Kübra'da bunun cezasını kat kat göreceklerdir. Bundan hiçbirimizin kuşkusu yok.

Şehit olanlara Allah'tan rahmet diliyorum.

Vağfirlenâ, Verhamnâ, Ente Mevlânâ Fensurnâ 'ale'l-Kavmi'l-Kâfirîn

Âmin, Âmin, Âmin...

Fikir Yağmuru

Bir kış günü idi,
Kar taneleri yere düşüyor,
Hayvanlar ve insanlar üşüyordu,
Rüzgâr uğulduyordu.
Akşam karanlığı yavaş yavaş
Siyah yorganını
Tabiatın üzerine çekiyordu.
Zengin, sıcak evlerinde
Fakir, soğuk mekânlarda
İncecik bir tek battaniye
Altında tir tir titriyordu.
O zaman zamanı durdurun,
Yağmasın karlar,
Soğuk mevsimin arkasından
Gelmesin ilkbaharlar!
Akmasın gürül gürül çağlayanlar,
Ve lâl kesilsin dudaklar,
Kurusun sular...
Bizi alıp götürsün hayaller,
Bin bir duygular.
Kalksın bu fâni, ihtiyar dünyadan
Kem düşünceler ve kaygılar.
Gözyaşı yerini terk etsin tebessüme,
Bitsin gözyaşıyla ağıtlar, ağlamalar...
Dinsin acımasızca akan kanlar,
Uzansın bir öpülesi el semâya,
Açılsın gökteki kapılar,
Girsin içeriye o kapılardan
Kabul edilmez gibi görünen dualar.
Ve âminler delsin gitsin ufukları,
Melekler taşısın bu ağır yükü,
Alıp götürsün Rabbime doğru.

Zülcenâheyn

Hz. Ali'nin Şahsiyeti

Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL

İlk dört müslümandan biri olarak Sâbikûn-i İslâm arasında yer alan; âlim, zâhid bir zattır. Aşere-i Mübeşşere'den olup Rasûlullâh'ın sancaktarı idi. Hz. Fatma ile nikâhlanarak Rasûlullâh'ın damadı ve bu mutlu izdivaçtan doğan Hasan ile Hüseyin hazretlerinin babası olmuştur.

Henüz sekiz-on yaşlarında bir çocuk iken, vahyin ilk geldiği günlerde Peygamber Efendimiz'i Hz. Hatice annemizle birlikte namaz kılariken görmüş ve ömründe ilk defa gördüğü bu şeyi merak edip sormuştu.

Peygamber Efendimiz, kıldıkları şeyin namaz olduğunu ve bu ibadetin, İslâm'ın şiar ve erkânından olduğunu, Hakk'a yaklaşıma vesile olduğunu, bir çocuğun anlayacağı üslûpla anlatmış ve onu da İslâm'a dâvet etmişti. Hz. Ali, bir süre düşünmeyi uygun bularak hemen icabet etmemiş ve Efendimiz Hazretleri:

"Şayet İslâm'ı kabul etmeyeceksen ey Ali, şimdilik bu sırrımı gizle!" diye tembih etmişti. Ancak Hz.

Ali'nin ruh dünyasında sabaha kadar fırtınalar ile hidayet rüzgârı ılık ılık esmiş ve iç dünyasında meydana gelen inkılâba mâni olamayarak sabahleyin erkenden Peygamberimiz'in huzuruna varmış ve kelime-i şehâdet getirerek müslüman olmuştu.

Böylece Hz. Ali, şirk düzeninin hiçbir geleneğine bulaşmadan, hiçbir âdetine karışmadan ve putlara perestîş etmeden İslâm'la şereflenmiş oluyordu. Bu, Hz. Ali için Cenâb-ı Hakk'ın büyük bir lütfuydu. Ayrıca gençlik yıllarını Rasûlullâh'ın yanında geçirmesi ve terbiyesini "Rahmeten lil'âlemin" in dizinin dibinde tamamlaması, her mü'mine nasip olmayan bir mazhariyetti. Nitekim Hz. Ali çocuk yaşıyla beraber ilk müslümanların kaderini paylaşmış, ilk yılların çilesine ortak olmuş, Mekke döneminin âteşin imtihanlarından başarıyla geçerek olgunluk derecelerine tırmanmış, Rasûlullâh'ın ve ilk müslümanların sırdaşı olmuştu.

Mekke dönemi samimiyeti, Hz. Ali'nin hayatında bütün olaylarda gün gibi ortaya çıkmıştı. Bunun tesiriyle o, halifelik zamanında dahi siyaset oyunları

na katılmamış, her şeyi olduğu gibi söylemiş, hatta bu yüzden en yakın dostlarının dahi:

“Cesur adamsın, lâkin siyasî davranmıyorsun. Bu yüzden de başarısızlığa uğruyorsun” diyerek eleştirisine uğramıştı.

Onun gönlü; Rasûlullâh'ın devrinde, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'in zamanında geziniyordu. Bu yüzden Sâbıkûn-i İslâm'dan, Aşere-i Mübeşşere'den olan ve Rasûlullâh'ın terbiyesinde büyüyen Hz. Ali; fazilet, ilim, beceri bakımından kendisinin çok gerisinde bulunanlar karşısında yenilgiye uğramaktan kurtulamayacaktı. Mukadderat, onu bir sabah namazına giderken Hâricî bir câninin kılıç darbeleriyle âhîret cihetine çekti...

Hz. Ali cesur ve fedakâr bir kimseydi. Hz. Peygamber hicret yolculuğuna koyulurken, Şiblî'nin ifadesiyle ertesi sabah kanlı bir saldırıya hedef teşkil etmesi ihtimal dâhilinde olan Hz. Peygamber'in yatağına, gül bahçesine girer gibi giriyor ve Rasûlullâh, evinden geceleyin çıkıp gidiyordu. Ertesi sabah Rasûlullâh'ın yatağında yatanın Hz. Ali olduğu anlaşılınca, azarlanıp dövülmüş ve bir süre hapsolünmüştü. Uzun hicret yolculuğunu Hz. Ali, tek başına gündüzleri gizlenerek, geceleri yol alarak katetmiş ve üç gün ara ile Kuba'da Efendimiz Hazretlerine kavuşmuştu. Yol meşakkatinden çok yorgun düşmüştü, ayakları şişmişti. Ancak bu ihlâslı mü'mine, Rasûlullâh'ın şifalı tedavisi yetmişti ve Allah'ın (c.c) izniyle sıhhat ve afiyetine kavuştu. Hz. Ebû Bekir gibi Hz. Ali de özellikle Rasûlullâh'ın hicret yolculuğundaki dostlarındandır. Ancak biri mağara, ötekisi hücre dostudur.

Tebük'ten başka bütün gazalarda bulunmuş ve çoğunda sancak onun elinde iken zafere kavuşulmuştur. Hayber zaferi, bunlardan biridir. Savaşlardan önceki teke tek vuruşmalarda Hz. Ali, İslâm askerlerinin gözbebeği iken düşman askerlerinin gözdağı ve korkulu rüyası olmuştur. Onun salladığı kılıçlar, çok düşmanı savaş alanından saf dışı etmiştir. Tebük Seferinde bulunmayışının sebebi, Hz. Peygamber tarafından Medine'de “kâim makam” bırakılmasıdır.

Hz. Ali'nin, Rasûlullâh'ın vefatını müteâkip gelişen Benû Saîde Meclisindeki neticeyi eleştirmesi ve kendisiyle beraber bazı Hâşimilerin bey'atta gecikmelerinden, halifelîğe istekli olduğu anlaşılıyor gibiyse de, Hz. Osman'ın şehâdetinden sonra müslümanların halifelik teklifini tereddütle karşılamış ve

hatta reddetmişti. Ashâbın ısrarı üzerine ve kendisi iş başına gelmezse, İslâm dünyasının târumâr olacağı kanaati hâsıl olduktan sonra halifelîği benimsemiş, ancak bunun gizli kapaklı bir şekilde kapı arkalarında hal olunacak bir şey olmadığını, seçimin ve bey'at resminin Mescid'de açıkça yapılmasını istemişti.

Halifelîği, Mescid'de açıkça benimsenmiş, onaylanmış ve millet tarafından bey'at olunmuştu. Ne yazık ki, Hz. Osman'ın şehâdetinden sonra halifelik makamına gelmesi ve ellerinde kılıç zorbaca ortalıkta dolaşan isyankârlara karşı güçlü bir merkezî otoritenin o an için kurulamayışı ve de katillere kısas yapma zemininin doğmamış bulunması, buna karşı birtakım grupların kendisi hakkında ileri-geri konuşması, onun için en büyük şanssızlık olmuş; bu sebeple İslâm dünyası onun değerli şahsiyetinden arzu edilen büyük faydayı temin edememiş; Bedir'de, Uhud'da, Hendek'te, Hayber de din düşmanlarının korkulu rüyası olan kılıcını, âsi müslümanlar üzerine çevirmek zorunda kalmıştır.

Bunun neticesinde hâsıl olan gelişmeler, Rasûlullâh'ın haber verdiği ve Hz. Ömer'in endişe duyduğu fitnelerin birbiri ardınca ortaya çıkışı şeklinde olmuştur.

Rasûlullâh, Cenâb-ı Hakk'a yalvarırken:

“Yâ Rabbi! Kaderin tahammülü müşkil tecellilerinden sana sığınırım” buyurmuştu.

Hz. Ali âlim bir zattı. Ashâbın ileri gelenleri, karmaşık meseleleri Hz. Ali'ye sorarlardı. Meşhur müfessirlerden İbn Abbas, onun talebesiydi. Abdullah b. Mes'ud Hazretleri diyor ki:

“Hz. Ali'den başka hiç kimse, müslümanlara ‘müşkiliniz varsa bana sorun’ demezdi.”

Çünkü Hz. Ali diyordu ki:

“Bana Allah'ın kitabından sorunuz, zira ben âyetlerin kimin hakkında, kimin aleyhinde, gece mi, gündüz mü, yoksa dağda ve çölde mi nâzil olduğunu bilirim.”

Hz. Peygamber (s.a.v) onun hakkında:

“Aranızda hüküm ve kazada en üstünüz, Ali'dir” buyurmuştu. Bu yüzden Hz. Ali, kendisinden evvelki üç halife devrinde sürekli olarak, “Baş Kâdilık/Kâdiyü'l-Kudât'lık” görevini üstlenmiştir.

Tâbiûndan Ebu'l-Esved ed-Düelî'nin naklettiğine göre bir gün bu zat, Hz. Ali'nin yanına gitmişti. O, tefekkür halindeydi. Sebebini sorduğunda,

"Arap dili giderek bozuluyor, onu bozulmaktan nasıl kurtarırım diye düşünüyorum" buyurur. Aynı zat, üç gün sonra tekrar yanına gittiğinde Hz. Ali ona; fiil, isim ve harften bahseden bir kâğıt vermiş ve "Tetkik et ve aklına gelenleri buna ekle" demişti. Böylece nahiv ilminin ortaya çıkışında Hz. Ali'nin işaret ve gayretinin önemli rol oynadığı görüşü vardır.

Ammâr b. Yâsir (r.a.), Hz. Peygamber'in Ali hakkında şöyle dediğini bildiriyor:

"Ey Ali! Hak Teâlâ sana herkeste bulunmayan bir ziynet vermiştir ki bu, zühddür. İşte bu dünya zühdü, sende olduğu müddetçe, ne sen dünyadan ve ne de dünya senden bir şeye erişemiyorsunuz."

Hz. Ali'nin, çok cömert olduğu bilinmektedir. Hatta muhtaçları, yoksulları kendinden ve yakınlarından önce düşündüğü kaynaklarda geçer. Bir gün hiçbir şey bulamayınca, bir fakire yüzüğünü tasadduk etmişti. Onun oruçlu iken, hazırlanan iftar yemeğini fakirlere verdiği ve o gün iftariesiz kaldığı bilinmektedir.

"Yoksula, yetime, esire seve seve yemek yedirirler." (İnsan, 8) âyetinin, Hz. Ali gibi zatlar hakkında nâzil olduğu rivayet olunur.

Hz. Ali, bir şirinde mealen şöyle diyor:

"İnsanlar yaratılış bakımından eşittirler, çünkü babaları Âdem ve anneleri Havva'dır; kim aslıyla şerefeleniyorsa, "su ve toprakla şerefeleniyor" demektir. Fazilet ve meziyet (üstünlük), ancak ilim ehlinindir. Zira ilim sahipleri, hidayet yoluna girmek isteyenlere kılavuzluk ederler. Kişinin kıymeti, yapmış olduğu iyilikle ölçülür. Cahiller ise, ilim ehline düşmanlık ederler. Sen ilim elde etmeye devam et. Sakın ilme bedel başka bir şey peşine düşme. Çünkü cahiller ölü, âlimler ise, diridir."

Bir şirinde de şöyle diyor:

"Saçlarım ağardığı halde, hırslımın saçları henüz ağarmadı. Gerçekten de dünyaya hırslı olan kişi, meşakkat içindedir. Bana ne oluyor ki, bir rütbeyi arayıp ele geçirdikten sonra gözüm daha yüksek rütbelere bakmaktadır. Ey muhatap, Allah için doğru söyle! Nice eve uğradın da, lezzet ile dolu iken etrafında ölüm sancıları uçtu da harabeye dön-

dü. Sen çalışmanın dizginlerini pek salıverme. Bütün istediğine erişemezsin, Allah'a yemin ederim ki, rızıklar, sadece sa'y u taleple (çalışıp istemekle) elde edilmez; bazen devesini pek yormayan yani kazanç yolunda emek harcamayan kişi çok mal kazanır, bazen rızık peşinde istekle çok koşan kişi, hiçbir şey kazanamaz."

Şiirleri dışında, nesir olarak söylediği hikmetli cümlelerinden bazılarını da mealen burada kaydedelim:

"Ya Rabbi, seni gözler göremez ki, büyük şanımdan haber verebilsin! Zira sen, seni vasf etmeye teşebbüs eden yaratıklarından önce vardın."

"Allah'ım! Sen mahlukatı yalnızlık ve bir endişeden dolayı yaratmadın, bir menfaatinden dolayı, onlardan hiç bir istekte de bulunmadın."

"Kimi istersen, senden kaçıp kurtulamaz. Kimi muheze etmek istersen, senin gazabından kurtulamaz. Sana isyan eden, senin hâkimiyet ve otoritene noksanlık veremez. Sana itaat eden, senin mülkünde bir artışa sebebiyet veremez. Senin hüküm ve karar önünde hoşnutsuzluk gösteren, senin emrini reddedilemez. Senin fermandan yüz çeviren, senden müstağni olamaz."

"Bütün sırlar, 'ind-i ilâhinde apaçık ve bütün bilinmeyenler senin yanında hazırır."

"Her şey, sende nihayete erer, senden başkasına sığınmanın imkânı yoktur. Müracaat olunacak ancak sensin. Senden başka kurtarıcı, hidayet ve necat verici yoktur. Kâinatta hareket eden her canlının itaati, senin kudret elindedir. Bütün Âdemoğlunun varıp döneceği, sığınacağı ancak sensin."

"Ya Rabbi! Seni tenzih ve takdis eylerim ki, yarattıkların arasında gördüğümüz ne büyük şeyler var!

Ve onların büyüklüğü, senin azametinin yanında ne kadar küçüktür!

Senin melekûtundan gördüğümüz büyük tecelliler, ne kadar muhteşemdir!

Ve bu muhteşem şeyler senin, aslına eremediğimiz otoriten ve hükmüne nispette ne kadar hakirdir, ne kadar küçüktür!

Ya Rabbi! Dünya nimetleri ne kadar çeşitli ve çoktur!

Ve âhiret nimetlerine göre, bunlar ne kadar küçüktür!"

Hamdun Kassâr (ks.)

Sûfî zâhidlerden Ebû Salih Hamdun b. Ahmed b. Ammar Kassâr, Nişaburludur. Melâmet Nişabur'da onun vasıtasıyla yayılmıştır. Süleyman Bârûsî ve Ebû Tûrab Nahşebî'nin sohbetinde bulunmuş, 271/884) senesinde vefat etmiştir.

Hamdun'a,

"Bir kimsenin halka öğüt vermesi ne zaman caiz olur?" diye soruldu. O da:

"(İrşad görevini yapacak başka birisi bulunmayıp) Allah Teâlâ'nın farz kıldığı hususlardan bir farzı kendisinin yerine getirmesi gerektiği kanaatine vardığı veya bidatte mahvolacağından endişe ettiği bir kimseyi Allah Teâlâ'nın kendisi vasıtasıyla bu durumdan kurtaracağını ümit ettiği zaman" diye cevap vermiştir.

Hamdun:

"Bir kimse; nefsinin, Firavn'ın nefsinden daha hayırlı olduğunu zannederse, kibir veya gurur göstermiş olur" demiştir.

Hamdun:

"Şerli insanlar hakkında Padişah (Allah) firaset

sahibidir, kanaatine vardığımdan beridir ki Padişahın korkusu kalbimden çıkmış değildir" demiştir.

Hamdun:

"Bir sarhoş gördüğün zaman kendine dön ki aleyhinde bulunup onun gibi günaha dalmayasın" demiştir.

Abdullah b. Münazil, Hamdun'a:

"Bana bir tavsiyede bulun" demiş, o da:

"Gücün yettiği müddetçe dünyevi bir şeye kızmaya gayret et!" demişti.

Hamdun:

"Selefin gidişatına bakanlar kendi kusurlarını ve Allah adamlarının mertebelerinden ne kadar geride bulduklarını anlarlar" derdi.

Hamdun der ki:

"Kendine ait olduğu takdirde gizli kalmasını arzu ettiğin bir şeyi başkasına ait olunca ifşa etme!"

Kuşeyrî Risâlesi

Prof. Dr. Süleyman ULUDAĞ

Bir gün evinden çıkan Hz. Peygamber, iki meclis görmüş. Birinde Allah'a dua, diğerinde ilim talim ediliyormuş. Buyurmuş ki:

"Şunlar Allah'a dua ediyor ve O'ndan bir şeyler istiyorlar. Yüce Allah dilerse istediklerini verir, dilerse vermez. Berikiler ise halka ilim öğretiyorlar ve Allah beni muallim olarak gönderdi." (Dârimî, Mukaddime/32; İbn Mâce, Mukaddime/17)

Hz. Peygamber daha sonra gidip ilim öğretilen meclise iştirak etmiş, bu gibi maksatlarla kurulan meclisler, Hz. Peygamber tarafından her zaman teşvik edilmiştir.

Sohbet; yoldaşlık, arkadaşlık, dostluk, ahbablık, hasbihal, yarenlik ve söyleşide bulunmak anlamlarına gelir. Her sohbet herkese göre değildir.

Ümmet içinde en üstün ve en erdemli nesil sahâbedir. Sahâbeye bu yüksek payeyi kazandıran husus Hz. Peygamber'in sohbetinde bulunarak O'ndan ilim ve feyz almış olmalarıdır.

Usame b. Şureyk'in rivayetine göre sahâbe, sanki başlarına kuş konmuş da onu kaçırmak istemeyen bir kişi gibi hiç kıpırdamadan büyük bir istek ve dikkatle Rasûlullâh'ı dinler, kendilerini sohbetin havasına kaptırırlardı.

Hz. Peygamber, Mekke döneminde müminlere dini bilgileri genellikle sohbetlerde verir, dini hayatın nasıl yaşanacağını da bu yolla öğretirdi. Medine'ye geldikten sonra Mescidinde vaaz eder, Cuma günleri hutbe okur, ama yine de sohbetle sahâbeyi eğitime ve bilgilendirme faaliyetlerine devam ederdi.

Dini mahiyetteki sohbetlerde genellikle sohbetinde bulunulan âlim, ârif, deneyimli, basiretli, firâset ve fikir sahibi, ahlaklı, edepli, huşu ve hal sahibi muhterem bir zat vardır. Buna; rehber, kılavuz, mürid, pir ve şeyh gibi isimler verilir. Bir de sohbetine katılan ve onu seven, sayan, ona inanan ve güvenen bir cemaat vardır.

Tasavvufta sohbe büyük önem verilir. Bir ârifin, bir hakîmin, bir velinin ve bir Hakk dostunun sohbetinde bulunmak, hatta sadece onu görmek insana çok şey kazandırır, bazen insanın yönünü değiştirir, onu tepeden tırnağa dönüştürür. Hakk erenlerin sohbeti, bakırı altına dönüştüren bir kimya, bir iksir gibidir.

Erenlerin nazarı toprağı güher eyler

Erenler kademinde toprak olası gelir

Erenlerin sohbeti, artırır marifeti

Cahilleri sohbetten, her dem süresim gelir

Yûnus böyle diyor...

Mevlânâ da şöyle:

Yek-demi sohbet be-Merdân-ı Hüdâ

Bihter ez Sad Sale buden der tûka

"Hak erenlerle bir an sohbet yüz sene takva ile ömür geçirmekten daha iyidir."

Bahaeddin Nakşibend de bu konuda buyururlar:

"Bizim yolumuz sohbetdir. Halvette/yalnız olmakta şöhret vardır. Şöhret ise afattır. Hayırlı olan toplumla olmaktır. Toplum halinde bulunan dostlardan her birinin: 'Ben yokum, diğerleri var' anlayışında olmaları gerekir. Ululardan biri: 'Beri gel, bir an iman edelim' sözüyle şuna işaret etmiştir: Eğer bu yolun taliplerinden bir cemaatle sohbet edeler, pek çok hayır ve bereket hâsıl olur. Umulur ki buna devam etmek kişiyi hakiki iman noktasına götürür."

Attar, **Tezkiretu'l- Evliya**'da: "Cennetteki nimetlerin en büyüğü Allah dostlarıyla sohbet etmektir. Sohbet olmasa cennet neye yarar!" demiştir.

Bir hadis-i şerifte mümin şöyle tarif edilmiştir: "**Mümin, ülfet eder, ülfet etmeyen ve ülfet edilmeyen kimselerde hayır yoktur.**" (İbn Hanbel, Müsned, II, 400) İnsanın ünsiyet ve ülfet ettiği kişiye enis/can dostu, can yoldaşı denir. Peygamberimiz: "**Allah'ım!**

Kalplerimize ülfet ver" (Ebû Dâvûd, Salât/178) diye dua ederdi. Yüce Allah: "**Hatırlayın, birbirinizin düşmanı idiniz, Allah kalplerinizi te'lif etti de Onun nimeti sayesinde kardeş oldunuz**" (Âl-i İmrân, 3/103) buyuruyor. Burası telif 'ülfet ve ünsiyet eder hale getirme' anlamına gelir ve çok önemli bir şeydir. Nitekim başka bir ayette: "**Sen, yeryüzünde ne var ne yok tümünü harcasaydın onların kalplerini te'lif edemez, kaynaştıramazdın, ama Allah onların aralarını telif etmiş ve bulmuştur.**" (Enfâl, 8/63) İşte İslâm'ın hedefi: Dostluklar ve arkadaşlıklar kurmak, yani sohbet, muhabbet, ünsiyet, ülfet. Geçimsiz olmak, huyların en kötüsüdür.

Sohbetine katıldığımız veya arkadaş olarak seçtiğimiz kişinin akıllı, zeki, ahlak sahibi, dindar, gayretli ve fedakâr olması şarttır. Kötü, cahil, bencil, çıkarıcı, şöhret düşkünü, gösteriş meraklısı, kendini öven ve nefsin aşağı arzularına tutsak düşen maceracı kişilerle arkadaş olmak ya da böylelerinin sohbetine katılmak insana yarar değil zarar verir.

Mümüşud Dineveri: "İyilerle sohbet insanı iyi, kötülerle sohbet kötü yapar."

Yahya b. Muaz Razi: "Üç çeşit insanın sohbetinden sakınınız: Gaflet halindeki âlimler, yağcı hafızlar ve cahil mutasavvıflar."

Ebu Ali Sakafi: "Büyüklerin sohbetinde bulunanların çok saygılı olmaları gerekir. Saygılı olmayanlar onların feyzinden, bakışlarındaki bereketten ve saçıktıkları nurlardan mahrum olurlar."

Saygıdeğer bir büyüğün sohbetinde bulunan bir kişi kendini boş, onu dolu, kendini cahil onu âlim, kendini gafil, onu ârif/agâh bilip sözlerini can kulağıyla dinlemelidir ki sohbetten faydalansın, feyz alsın. Kendini dolu gören kibirli ve inatçı kişiler sohbetten istifade edemezler. Baksanıza Ebû Cehil, Ebû Leheb, Allah Rasûlünün sohbetinden nasıl mahrum kaldılar...

İmam Gazali şeyh-mürîd, öğretmen-öğrencide bulunması gereken nitelikleri şöyle sıralar:

1. Şefkatli ve merhametli olmalıdır. Allah Rasûlü; "Çocuğuna karşı babanın konumu neyse size karşı benim konumum da odur." buyurmuştur.

2. Hz. Peygamber'i örnek alarak öğrettiklerine karşı hiçbir şey talep etmemeli, yaptığı hizmet, sırf Hak

rızası için yapmalı, hasbi olmalıdır.

3. Samimi surette öğütlerde, gerektiğinde de uyarılarda bulunmalıdır.

4. Çeşitli usullerle terbiye etmeli, onlara edeb-erkân öğretmeli, sadece bilgi vermekle yetinmemelidir.

5. Bir ilim dalını överken diğerlerini yermemelidir.

6. Anlayacakları bir dille hitap etmeli, bilgi ve zekâ düzeylerini dikkate alarak konuşmalıdır. Hadiste: 'İnsanlara zekâ seviyelerine göre konuşunuz' buyrulmuştur.

7. Önce kolay, sade ve basit konuları anlatmalı, sonra aşama aşama basitten daha az basite, kolaydan zora doğru giden bir yöntemle muhataplarını bilgilendirmelidir.

8- İlimle amel etmeli, davranışları söylediklerine uygun olmalı, kısaca iyi bir örnek olmalıdır. Sözleriyle olduğu kadar haliyle ve tavırlarıyla da muhatapları etkilemeli ve yönlendirmelidir.

Öğrenci, talip ve cemaat öğretmen, hoca ve müşid karşısında:

1. Ahlakını düzeltmeli, kalbini temizlemelidir. Kötü huylarla ilim tahsil edilemez.

2. Eğitim-öğretim dışındaki işlerini azaltmalı ve en aşağı düzeye indirmelidir.

3. Bilgisiz olduğunu kabul etmeli, hocasına üstünlük taslamamalı, onu hafife almamalı, gereksiz sorular sormamalı, Kehf sûresinde anlatılan Musa-Hızır kıssasını göz önünde bulundurmalıdır.

4. Başlangıçta tartışmalı konulara, ihtilaflı meselelere, anlaşılması zor ve derin bahislere girmemeli, öğretmenlerin ve hocaların verdikleri bilgileri iyice bellemek ve onların yöntemlerini izlemekle yetinmeli, derin meselelere daha sonra girmelidir.

5. Her ilim dalından vaktin imkân verdiği ölçüde bir şeyler öğrenmelidir. Çünkü ilim bir bütündür.

6. Gerekli ilim dallarını, bölümlerini ve konularını bir sıraya göre ve aşama aşama öğrenmelidir.

7. Bir ilim dalını tam olarak öğrenmeden öbürüne geçmemelidir.

8. İlim dallarındaki önceliği ve önemi bilmelidir. En şerefli ve öncelikli bilgi Allah, sıfatları, isimleri, fiilleri, Peygamberleri, melekleri, kitapları ve ahiret hakkındaki bilgidir.

9. İlk öncelikli hedefi edep-erkân öğrenip güzel bir ahlak sahibi olmak, nihai hedefi ise Allah'ın yakınlığını kazanmak olmalıdır.

10. İlimlerle amaçları arasındaki ilişkiyi iyi kavramalıdır. Niçin ilim tahsil ettiğinin bilincinde olmalı. İlimin nihai hedefi edebi mutluluğu kazanıp Cemali İlahi'yi seyr ve temaşa etmektir.

İslam'da akıl ve onun ürünü olan ilim çok önemli ve değerlidir. İlim öğrenmek zihinsel/kalbi bir ibadettir. O halde ders halindeki öğretmen-öğrenci, nasihat eden ve dinleyen hoca-cemaat, müşid-talipler, ibadet halindedirler. İbadetteki ihlasın, disiplinin, dikkatin, huşunun, burada da bulunması gerekir.

21. yüzyılın bir bilgi, bir bilişim ve iletişim çağı olduğu söylenmektedir. Bilgi de ancak öğretimle kazanılır. Eğitim ise, yani edep ve terbiye hem öğretimin şartı ve temeli hem de gayesi

ve hedefidir. Edepsiz ve terbiyesiz kişilerin bilgisinden toplum ve insanlık yarar değil, zarar görür. Edep ve terbiyenin kaynağı ise dindir, inançtır, ailedir, gelenektir, erdemli ve ergin insanları örnek almaktır. Bu da geniş ölçüde konusu din, ahlak, edep ve terbiye olan sohbetlerle gerçekleşir.

Sohbetine katıldığımız veya arkadaş olarak seçtiğimiz kişinin akıllı, zeki, ahlak sahibi, dindar, gayretli ve fedakâr olması şarttır. Kötü, cahil, bencil, çıkarıcı, şöhret düşkününü, gösteriş meraklısı, kendini öven ve nefsin aşağı arzularına tutsak düşen maceracı kişilerle arkadaş olmak ya da böylelerinin sohbetine katılmak insana yarar değil zarar verir.

Dualar, Zikirler...

Uykudan Kalkınca Okunacak Duâ

Peygamberimiz *sallallâhü 'aleyhi ve sellem* uykudan kalkınca şöyle derlerdi:

الحمد لله الذى احيانا بعد ما اماتنا واليه
البعث والنشور

Okunuşu:

"el-Hamdü lillâhillezî ahyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhi'l-ba'sü ve'n-nüşûr"

Anlamı:

"Bizi öldürdükten sonra dirilten Allah'a hamd olsun. Ölümünden sonra dirilmek haşr ü neşr olmak da yine Allah'ın huzurunda olacaktır." (Ebû Dâvud, Tirmizi, İbn Mâce'den naklen, Tuhfetü'z-Zâkirîn, 72)

Resûl-i Ekrem *sallallâhü 'aleyhi ve sellem* Efendimiz yine buyurmuşlardır ki:

"Sizden biriniz uykudan uyandığı zaman şöyle deyin:

الحمد لله الذى رد على روحى وعافانى فى جسدى واذن
لى بذكره

Okunuşu:

"el-Hamdü lillâhillezî radde 'alâ rûhî ve 'âfânî fî cessedî ve ezine lî bi zikrihî"

Anlamı:

"Bana ruhumu geri veren, vücudumu afiyette kılan ve kendisini zikretmeğe müsaade eden, Allah'a

hamd olsun." (el-Ezkâr, 21)

"Kulun uykudan kalkınca söyleyeceği şeylerin en sevimsisi:

سبحان الذى يحيى الموتى وهو على
كل شىء قدير

Okunuşu:

"Sübhânellezî yuhyî'l-mevtâ ve hüve 'alâ külli şey'in kadîr"

Anlamı:

"Ölüyü dirilten Allah'ı tesbîh ederim ve O, her şeye kadirdir" demesidir. (Ebû Dâvud, Vitri, 32)

Sabah Namazına Kalkmak İçin

Ebû Hüreyre *radiyallâhü 'anh*dan rivâyet olduğuna göre Nebiy-i Ekrem *sallallâhü 'aleyhi ve sellem* Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

"Sizden herhangi biriniz uykuda iken şeytan ense kökünüzü üç düğüm atar. Her bir düğümü bağladıkça: "Sen yat yat, daha gece uzundur" diyerek attığı düğümün üzerine eliyle vurur. Eğer bir kimse uykudan uyanır da Allah'ı zikreder, hatırlarsa bu düğümlerden biri çözülür, abdest alırsa biri daha çözülür, namaz kılsa birisi daha çözülür ve zinde ve neşeli olarak ve tertemiz bulunarak, sıklet ve tembellik gibi şeylerden uzak olarak sabaha çıkmış olur. Böyle yapmayıp da güneş doğuncaya kadar gaflet üzere yatarsa vücudu habîs ve tembel olarak sabaha çıkmış olur." (Buhârî, Teheccüd/12; Müslim, Müsâfirîn/207; Ebû Dâvud, Tatavvü'/18)

Abdullah bin Mes'ud *radıyallâhü 'anh*dan gelen rivayette ise Nebiyy-i Ekrem *sallallâhü 'aleyhi ve sellem* Efendimiz'in huzurunda geceden uykuya dalarak ta güneş doğuncaya kadar uyuyup sabah namazına kalkmayan kimse zikredilse:

"O kimsenin kulağına şeytan bevl etmiştir, buyururlardı." (Buhârî, Teheccüd/13)

Nebiyy-i Ekrem *sallallâhü 'aleyhi ve sellem* Efendimiz:

ان الصبحة تمنع
الرزق

Okunuşu:

"İnne's-sûbhate temne'u'r-rizga"

Anlamı:

"Muhakkak sabah namazı ile güneş doğması arasında bulunan rızık taksimi zamanını uykuda geçirmek rızkın bir kısmına mani olur," buyurmuşlardır. (İbn Hanbel, Müsned, 1/73)

بِسْمِ اللَّهِ حَسْبِيَ اللَّهُ
تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ
وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Okunuşu:

"Bismillâh hasbiyallâh tevekkeltü 'ale'l-lâh lâ havle velâ kuvvete illâ billâh"

Anlamı:

"Allah'ın adıyla! Allah bana kâfidir. Allah'a tevekkül ettim. Allah'a dayanmaktan başka kudret ve kuvvet yoktur." (Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî'den el-Ezkâr, 24) duasını da sabah kalkıldığında okumalıdır.

Zâkir

Tarîkât-ı ‘Aliyye-i Kâdiriyye’nin Hâlisiyye Şubesi ve Kurucusu Şeyh Abdurrahman Hâlis et-Talebânî

Tarikat kelimesi, Arapça bir kelimedir. Bunun çoğulu, “**turûk**” veya “**tarâik**” olarak kullanılmıştır. Yol, metot, usul, tarz, şekil, san, hayat hikâyesi, bir milletin şerefli manalarına gelir. Ayrıca vurmak anlamına gelen bir fiilden türetilmiş bir kelimedir. Bu anlamda tasavvufta kullanılır olmuştur. Bağlı olduğu ilim dalında ise; “**Sûfiyye, Allah’a götüren yol**” manasına gelmektedir. Yani menzilleri aşmak ve makamlara yükselmek suretiyle Allah’a gidenlerin husûsî haline “**tarikat**” denir.

Hicri 2. yy’dan itibaren belirginleşen tasavvufî hayat, hicri 4. asırlarda sistemli bir şekilde kuralları, metotları belirlenmiş olarak “**tarikat**” haline gelmiştir. İlk zuhûr eden tarikat, “**Kâdiri tarikatı**”dır.

Zâhiri ilimlerde âlimler ictihâd ederek, Kur’ân ve sünnetteki hükümleri açıklamışlar ve bu suretle mezhepler ortaya çıkmıştır. Bunun gibi mana büyükleri ârifler, müşid-i kâmiller de Hakk’a giden

yolda usuller tesis ederek temeli Kur’ân ve sünnete dayanan tarikatları kurmuşlardır.

Tarikatın kurucusu “**Pir**” olarak anılır. Bağlı bulunduğu tarikte yetişen bazı büyük müşid-i kâmiller, manevi işaretlerle; tarikatın aslı sabit kalmak şartıyla yeni usuller ortaya koymuşlar, böylelikle tarikatların kolları meydana gelmiştir. Yani asıl bir olmak üzere fûru, yani dallar oluşmuştur. Bir tarikatta ictihâd yapan müşid-i kâmillere de, şube kurucusu manasına “**Pir**” denilmiştir. “**Kâdiri tarikatı Hâlisiyye kolu, Eş-refiyye kolu**” gibi...

Hâlisiyye kolu; eş-Şeyh Ziyâuddin Abdurrahman Hâlis Kerkükî (k.s) Hz.leri tarafından kurulmuş ve “**Hâlis**” ismine izâfeten “**Hâlisiyye**” olarak tanınmıştır. Şeyh Abdurrahman Hz.leri; kelime-i tevhîd ve lafza-i celâl zikirlerinin yapılışında bazı yeni usuller koymuş ve bu ictihâdıyla “**Pir**” unvanını almıştır. Sefine-i Evliyâ’da şu şekilde geçmektedir:

“Şeyh Abdurrahman Hâlis (k.s) Hz.leri kelime-i tevhid ve ism-i celâli kasr etmek suretiyle yeni bir şube meydana getirmiştir.”

Tarikat-ı Kâdiriyye'nin usulü üzere zikir cehrîdir. Sadece bazı ekler ya da kısaltmalar yapılmıştır. Hâlisiye kolunda zikir; kıyâmen ve ku'üden, yani ayakta ve oturarak yapılır.

“Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allâh'ı anarlar.” (Âl-i İmrân, 3/191) kelâm-ı ilâhisi gereğince Allâh (*celle şânühû*) zikredilir.

Zikir, cemaat halinde ve ferdî olarak icra olunur. Cemaat halinde yapılan zikirlerde müridân; halka/daire şeklinde oturur. Zikrin bir kısmı oturarak, büyük bir bölümü ise ayakta yapılır. Evvelâ mürşid zikri açar, onun söylediği esmâyı, cemaat sesini aşırı yükseltmeden, cehren tekrar eder. Âhenk ve düzene çok dikkat edilir.

Bu kısa açıklamadan sonra, araştırmacı-yazar Müfid Yüksel'in **“Kadiriyye'nin Hâlisiyye Şubesi”** başlıklı makalesini okumanızı tavsiye edip, ilgili makaleden istifadelerimizi şükran duygularıyla belirterek, Abdurrahman Hâlis Talebanî Hazretleri ve günümüze uzanan bu nurlu yolla ilgili de bilgiler verelim.

Abdurrahman Hâlis ibn eş-Şeyh Ahmed bin eş-Şeyh Molla Mahmud ez-Zengenî, Kadiriyye'nin Hâlisiyye şubesinin kurucusu olup, Şeyh Ahmed et-Talebanî'nin oğludur. Kerkük'ün Tâlebân köyünden ve Kürtlerin Zengene aşiretindedir. 1212/1797 tarihinde Tâlebân köyünde doğmuştur. Şeyh Abdurrahman Hâlis Kerkükî (k.s) Hz.leri henüz gençlik çağlarında iken iyi bir medrese eğitimi almış, fevkalade bir ilim ve irfan seviyesine yükselmiştir. Kürtçe ve Arapça'nın yanı sıra Farsça ve Türkçe'ye de hâkimdir. Kadirî şeyhlik icâzetini pederinden almıştır. Pederi Şeyh Ahmed

Efendi de icâzetini cediti Şeyh Mahmud'dan almış, o ise Şeyh Ahmed el-Hindî el-Lahorî'nin halifesidir. Bu şekilde silsile Şeyh Abdülkadir-i Geylânî'ye vasil olur.

Her dört lisanda dîvânı vardır. Mesnevî'nin ilk 18 beytine Farsça manzum bir şerh yazmıştır ki matbudur. (**Kitâbu'l-Ma'ârif Fi şerhi Mesnevi-yi Şerif, Rızâ Efendi Basmahanesi, 1284. Bağdat**) Türkçe ve Farsça gazelleri ile şöhet bulmuştur. Bu gazellerin bir bölümü aynı kitabın ikinci kısmı olarak basılmıştır. Şiirlerinde **HÂLİS** mahlasını kullanmışlardır.

Abdurrahman Hâlis'in Türkçe bir muhammesi şu şekildedir:

*Acabâ dehre salan şûr-ı kıyâmet
bu mudur*

*Âleme şu'le veren ârız u kâmet
bu mudur*

*Mest edüb câzib-i erbâb-ı
kerâmet bu mudur*

*Acabâ gönlümü sayd eyleyen
âfet bu mudur*

*Beni mecrûh u perişan eyleyen
âfet bu mudur.*

(Şeyh Abdurrahman Hâlis et-Tâlebânî, 1284, 57)

Abdülkadir-i Geylânî'nin menâkıbı olan **Behcetü'l-Esrar** kitabını Türkçe'ye tercüme etmiştir.

1275/1859 tarihinde vefat etmiştir. Kerkük'teki hankâhında medfundur. Birçok halifesi

olup oğulları; Şeyh Ali, Şeyh Abdülkadir, Şeyh Rıza Talebânî ve Abdulvâhid Tâlebânî'dir. Bu aile ile ilgili olarak Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde bir hayli belge bulunmaktadır.

Şeyh Abdurrahman Hâlis et-Talebânî'nin oğullarından Şeyh Ebu'l-Muhsin Ali et-Talebânî pederinin makamına postnişîn olmuştur. Kuvvetli bir medrese eğitimine sahipti. Fıkhi alanda basılmamış bir hayli eseri vardır. 1330 tarihinde vefat etmiş olup,

Zikir, cemaat halinde ve ferdî olarak icra olunur. Cemaat halinde yapılan zikirlerde müridân; halka/daire şeklinde oturur. Zikrin bir kısmı oturarak, büyük bir bölümü ise ayakta yapılır. Evvelâ mürşid zikri açar, onun söylediği esmâyı, cemaat sesini aşırı yükseltmeden, cehren tekrar eder. Âhenk ve düzene çok dikkat edilir.

Kerkük'te babasının yanına defnedilmiştir. O'nun da birçok halifesi olmuştur.

Pek çok mürid-i kâmil görmüş, aynı zamanda kendisi de bir mutasavvıf olan şeyhülislâm Hayderizade İbrahim Fasih Efendi, haftalık tasavvuf mecmuasının 4'üncü sayısındaki yazısında, Şeyh Abdurrahman Hâlis Kerkükî (k.s) Hz.leri'ni şöyle övmektedir:

"Şeyh Abdurrahman Hâlis (k.s) Hz.leri, Cenab-ı Peygamber'in (s.a.v) alemleri aydınlığa gark eden nurlu mühründen hissesini tamamıyla almış, âriflerin en mükemmellerinden biridir. Bu cihetle sufilere mahsus yüceliklerle meşgul oldukları zaman himmetinin ve ruhaniyetinin alilikleri o kadar yükselirdi ki, lisan onun hakikatini beyandan aciz kalırdı. Fevkalade kamil bir mertebeye, ikram ve saygı gösterilen bir makama vasil olmuştu. Yarıyla sohbet ettikleri zamanlarda gayet hoş sözlü, tatlı dilli ve karşısındaki ne hürmetli idi. Tekkesinde her sabah ve akşam, müslüman yada gayr-i müslim bir kaç yüz muhtaç insan bulunurdu. Bazısına üzerindeki elbisesini dahi çıkarıp verirdi. Bir mecusi seyyah, o Hazretin bu insani davranışlarından etkilenip müslüman olmuştu. Müntesipleri arasında valiler, paşalar, âlim ve veliler, halktan ve idarecilerden yani her sınıftan insan vardı. Huzurunda vali ile köylü, zengin ile fakir eşit idi. Padişah Abdülmecid Han'ın haremî Sul-

tane Hatun, mana aleminden aldığı işaretlerle Hz. Şeyh'e müride olmuştu. Gönderdiği hediyeleri Hz. Şeyh muhtaçlara dağıtırdı. Söz, insanlık kitabının hangi sayfasına intikal ettirilse Şeyh Abdurrahman Hâlis (k.s) Hz.leri'nin muttasıf olduğu ahlaki faziletlerin şerh ve tafsilinin mümkün olmadığı görülür.

Kendisinin hakikat âleminin ne kadar büyük bir **Merd-i Kamil**'i olduğu anlaşılır."

Ben öyle bir kuşum ki her akşam ve sabah

Benim ıslığımla (ötüşüme karşı) arş dile gelir

diyerek ariflere yakışan bir övünme ile şakır, bir olgunluk derecesine ve bir yüce makama yükselirdi.

Hele soyluluk ve el açıklığında; **"Nazar sahiplerinin yanında Süleyman'ın mülkü hiçtir, belki Süleyman, mülkten azade olan kişidir"** sözlerine tam uygun olup, onun yanında dünya ile ilgili mal ve süslerin zerre kadar üstünlüğü ve değeri yoktu. Çok kereler iyilik ve bağış eteğini arayıp bulma ümidi ile yüksek huzurlarına yüz süren ihtiyaç sahiplerine verecek para bulunmadığı zamanlar, dünyaya ilgisine sebep olarak gördüğü elbiseden bile vazgeçerek bağış buyururlardı.

Peygamber (s.a.v) Efendimiz'in güzel ahlakının parlak bir temsilcisi olan Abdurrahman Hâlis (k.s) Hz.lerinin huzurunda yüzlerce talebe bulunurdu. Hakk aşıkları, onun huzurlu sohbetlerinde aradıklarını bulmanın verdiği neşe ve süruru içinde otururlar, feyz ve nur saçılan kelimelerinden istifade ederlerdi. Her sene Bağdat'a gider, Gavsul-Azam Hz. Pir Abdülkadir-i Geylani (k.s) Efendimiz'in türbesindeki devrana başkanlık eder, halaka-i zikri yönetirdi. Kendisi zama-

nın en büyük Kadiri şeyhi idi. Dünyanın her tarafında tekkeleri, halifeleri ve sayısız müridleri vardı. Türkiye, Türkistan, Çin, Afganistan, Herat, Hindistan, Hicaz, Mısır, Filistin, Yemen, İran Horasan, Avrupa kıtası... O hazretin manevi evlatları sayesinde nurlanmıştır.

Peygamber (s.a.v)
Efendimiz'in güzel ahlakının parlak bir temsilcisi olan Abdurrahman Hâlis (k.s) Hz.lerinin huzurunda yüzlerce talebe bulunurdu. Hakk aşıkları, onun huzurlu sohbetlerinde aradıklarını bulmanın verdiği neşe ve süruru içinde otururlar, feyz ve nur saçılan kelimelerinden istifade ederlerdi. Her sene Bağdat'a gider, Gavsul-Azam Hz. Pir Abdülkadir-i Geylani (k.s) Efendimiz'in türbesindeki devrana başkanlık eder, halaka-i zikri yönetirdi.

Anadolu'daki en önemli halifelerinden biri Urfalı Seyyid Hacı Osman Dede Efendi'dir. Hâlisiye kolu; Türkiye'ye Dede Osman Avni Baba Urfevî (k.s) Hz.leri vesilesiyle gelmiştir. Diğer bir halifesi de Urfalı Şeyh Abdülkâdir Sıddîkî Efendidir ki Urfa Mebusu Şeyh Safvet Efendi'nin kayınpederidir. 1315/1897 tarihinde 91 yaşında vefat etmiştir.

Bunun yanı sıra Harputlu Hacı Muharrem Hilmi Efendi (v.1384/1964) , Besnilî Halil Baba ile Malatyalı Mustafa Hayri Baba (v. İstanbul 1979) bu silsileye bağlıdır.

Arif-i Billah Mustafa Hayri Ögüt, Malatyalı olup, Yüzbaşı Mustafa Bey'in oğludur. 1311/1895 tarihinde Malatya'da doğmuş, İstanbul'da Rüşdiye mektebi ve Harbiye'de okumuştur. Birinci Dünya Harbi'nde Medine'de görev almış, akabinde Malatya'ya dönmüştür. Bilahare tasavvufa intisap edip, Kadiri-Hâlîsî meşâyihinden, Ömer Hüdayî Baba'nın halifelerinden Hacı Muhammed Baba Kürkî'ye bağlanmış, ondan tarikat hilâfeti almıştır. Uzun yıllar şeyhlik yapmış olup şarkta ve garpta binlerce müridi olmuştur. 84 yaşında (17 Eylül 1979) İstanbul-Suâdiye'deki evinde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. On kadar halifesi vardır. Önemli halifelerinden biri halen hayatta olan Abdullah Demircioğlu'dur.

Hacı Mustafa Hayri Babamızın sağlığındaiken çokça medh u sena ettiği ve kendisine "**Zülcenaheyn**" sıfatını verdiği, "**Müftü Efendi**" diye hitap ettiği, zaman zaman emriyle ihvanlara sohbet ettirdiği ve bizzat kendisinin de dinlediği, hayatta iken kendisine icazet verdiği ve baş halife olarak bıraktığı Abdullah Demircioğlu Hocaefendi onun bu emanetini ve yolunu sürdürmektedir.

Abdullah Demircioğlu Hocaefendi, "**Şeriatsız/İslam'sız bir tasavvufun olamayacağını**" vurgular ve "**Şeriat-Tarikat-Hakikat-Marifet**" dördlüsünden her zaman bahseder. Önce "**şeriat gemisi**"ne binmek gerekir. Sonra "**tarikat denizi**"nde yol alıp "**hakikat ve marifet**"e ulaşmayı bu yolun yolcusu olan müridlerine sohbet meclislerinde hatırlatmaktadır.

Bereket ve mutluluk sebebi olsun diye Abdurrahman Hâlis Talebanî Hz.nin, o enfes şiirlerinden birkaç mısra ile bitiriyoruz.

Cenab-ı Allah, bizi hidayetten ayırmasın ve hidayet verdikten sonra dalalete düşürmesin.

Tarikat-ı Aliyye nin feyz ve bereketinden cümlemizi hisseyâb eylesin.

Pirlerimizin ve meşâyih-i kiram efendilerimizin himmetleri, duaları bizimle olsun, şefaatleri nasip olsun.

Şah-ı iklim-i velayettir, güruh-ı Kadiri,

Rah-ı aşkta z'ül-keramettir güruh-ı Kadiri...

Cümle erbab-ı tarikat bülbül-i şüridedir,

Anlara bağ-ı letafettir, güruh-ı Kadiri...

Damenin tutmuş bular Sultan Abdülkadir'in,

Mazhar-ı lütf-ı hidayettir, güruh-ı Kadiri...

Gavs-ı Muhyiddin ihya eylemiş din-i Nebi,

Revnak-ı lütf-ı hidayettir, güruh-ı Kadiri...

Küntü kenzen kapısın, men aref miftahile,

Fetheden şah-ı velayettir, güruh-ı Kadiri...

Dahil ol dara, dil-i güruha, bi-teemmül Hâlîsa,

Sahib-i emn-ü emanettir, güruh-ı Kadiri...

Vuslat-ı Yar isteyen Hicrane katlanmak gerek

Merhem-i Yar isteyen Hicrane katlanmak gerek...

Her kim ister meydan-ı aşkta erlik göstere

Başını top eyleyip cevgame katlanmak gerek...

Gün gibi çekmek gerek her dem bulutlar kahrını

Ay gibi bedr olmaya noksane katlanmak gerek...

İster isen bir Züleyha talat ile yar ola

Yusuf-ı Mısri gibi zindane katlanmak gerek...

İster isen HALİSA kamınca ola her işin

Yar-ı taba cahil-i nadane katlanmak gerek...

KAYNAKÇA

Abdullah Demircioğlu, Zaman Yaklaşıyor

Müfid Yüksel, Tavila Şeyhleri, mufidyüksel.com

Hüseyin Vassaf, 2006. Sefine-i Evliyâ, Cilt.1-5. Haz. Prof.Dr. Mehmet Akkuş- Prof.Dr. Ali Yılmaz, Kitabevi, İstanbul

Hâlîsiye Kolu, www.muridan.com

Albayrak, Sadık, Son devir Osmanlı Uleması, Cilt. 1-5. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 1996.

Sâdık Vicdânî, Tarikatler ve Silsileleri (Tomâr-ı Turûk-ı 'Aliyye), Yay. Haz. İrfan Gündüz, Enderun Kitabevi, İstanbul 1995.

Şeyh Abdurrahman Hâlis et-Tâlebanî, Kitâbu'l-Ma'ârif fi Şerhi Mesnevî-yi Şerif ve min Kelâmi eş-Şeyh Abdurrahman (Farsça-Türkçe Gazeller), Rıza Efendi Basmahânesi, Bağdat 1284.

Şehr-i Ramazân

Zülcenâheyn

Bir rahmet ayı olan Ramazan'a 9 Temmuz tarihi itibarıyla kavuşmuş bulunacağız. Geçmiş milletlere de yazılmış olan oruç ve oruçla gelen bedenî rahatlık, sıhhat ve âfiyetin yanı sıra ibadetlerin kat kat ecir ve mükâfatının oluşu, Cenâb-ı Allah'ın büyük bir lütfudur.

Bu ay herkes için büyük bir fırsat olmalıdır. Oruç ayına birkaç yönden bakmak lazımdır.

Ramazan orucu, Cenâb-ı Allah'ın kesin emridir. Bu husus iyice kavranmalı ve titizlikle bu ayın orucuna noksanlık getirmeden farz ifa olunmalıdır. Dinen, oruç tutmaları sıhhat açısından zararlı olanlar, yani hazık/uzman müslüman doktorların tespitiyle ortaya konulan gerekçeler doğrultusunda tutamayanlar hariç, bir gün bile olsa bu aydaki oruçta noksanlık yapmak büyük kayıptır. Kim bir gün bu şekilde oruçta lakayt davranırsa, senenin hepsini oruçlu bulundurmuş bile olsa o tek günü telafi edemeyeceğini unutmamalıdır.

Kur'ân-ı Kerim'de buyruluyor:

"Ey iman edenler! Oruç sizden evvelkilere yazılıp farz kılındığı gibi size de farz kılınmıştır. Umulur ki sakınanlardan olursunuz." (el-Bakara, 2/183)

Sevap bakımından ecri büyük bir ibadettir oruç...

“الصوم لي وأنا اجزي به

/ Oruç benim içindir ve mükafatını da ancak ben veririm."

(Buhârî, Savm/2, 9, Libas/78; Müslim, Sıyâm/164; Muvatta, Sıyâm/58; Ebu Dâvud, Savm/25; Tirmizî, Savm/55; Nesâî, Sıyâm/41; İbnu Mâce, Sıyam/1, Edeb/58)

Bire on, yetmiş, yedi yüz ve daha fazlası bir sevap ki bunun takdiri O'na aittir.

Oruç tutanların iki sevinçli vakitlerinin olduğu hadîste bildirilmiştir.

”لِلصَّائِمِ فَرْحَانٌ إِذَا افْطَرَ فَرِحَ وَإِذَا لَقِيَ رَبَّهُ فَرِحَ
بِصَوْمِهِ /

Oruçlunun iki sevinçli anı olur: İftar ettiği zaman ve Rabbine kavuştuğu an tuttuğu orucu sebebiyle mesrur olur." (Buhârî, Savm/9; Müslim, Sıyâm/163)

Manevî yararları saymakla bitmez. Bunun yanında bedenler üzerinde sıhhat bakımından ne kadar çok etkisi olduğu da tartışılmaz. Hz. Peygamberin

(s.a.s), **"Oruç tutunuz ki sıhhat bulasınız"** (Mecmu'at-Zevâid, III, 170; Taberânî) gibi müjdeleri unutulmamalıdır.

Ramazan; oruç ayı olmasının dışında Kur'ân ayı, hayr ve hasenât ayı olarak addedilmeli, fukarâyı korumaya, zekâtlarını vereceklerin ise yıl dönümü olarak değerlendirilmelidir. Barış ayı, kardeşlik ayı, dua ayıdır o...

Bir gün Rasûlullâh (s.a.s) ashâbıyla konuşurlarken şöyle buyurmuşlardır:

"Cennetin öyle kapıları vardır ki, bunlardan biri 'Reyyân' kapısıdır. Bir diğeri şu kapı, bir diğeri de şu kapılardır." Efendimiz (a.s) devamla; Reyyân kapısından oruç tutup yakıcı susuzluk çekenlerin girecek olduğunu, diğer kapılardan da şunların şunların gireceklerini, o kapılardan çağırılacaklarını belirtince orada bulunanlardan Ebû Bekr (r.a) sormuş,

"Bu kapıların her birinden çağırılacaklar var mıdır?" Bu soruya,

"Evet, vardır. O da sensin!" diye cevap verilmiştir. (Buhârî, Savm/4, Bed'ü'l-Halk/9; Müslim, Sıyâm/166; Nesâî, Sıyâm/43; Tirmizî, Savm/55)

Bu aklen de muhal değildir. Bir anda ayrı ayrı kapılardan girme nasıl olur, diye akla bir soru gelecek olursa deriz ki, bunlar Cenâb-ı Allah'a gayet kolaydır.

Oruç tutmakla mükellef olanların Cenâb-ı Allah'ın her emrinde olduğu gibi bunda da ciddiyet ortaya koymaları, bu ibadeti zedeleyecek hareketlerden sakınmaları lazımdır. İftar ve imsak vakitlerinde titizlik göstermeleri ve bu meyanda mideye değil bütün organlara orucu yansıtmaları gerekir.

Avamın orucu, havassın ve havassu'l-havassın oruçları diye üç kısma ayrılmış olan bu ibadet, havassın orucu derecesinde tutulmalıdır. Böyle olan oruçlarda sevaplar bol olur. Ramazan bereketi böyle oruçlar üzerine yağar.

Ramazan ayında, mağfirete nail olunarak bayramla cennet müjdeleri alınabilir. Yoksa hutbeye çıkan Rasûlullâh'ın âminlerine, Cebrâil'in bir nevi beddualarına muhatap oluruz ki, yarınımız için bunlar kişiye telâfisi mümkün olmayan acılar getirir.

Saadet, mutluluk, sıhhat ve âfiyetler içerisinde, birçok Ramazan ve bayramlara kavuşmak dileğiyle...

Kıssadan Hisseler

Derleyen: Oktay YETİŞKİN

Abdestsiz Emzirilen Süt

Muhammediye kitabının yazarı Yazıcıoğlu Muhammed Efendi, Edirne ve Gelibolu civarında yaşamıştır. Bu muhterem zatın bir de Ahmed-i Bîcan olarak bilinen kardeşi vardır. Ahmed-i Bîcan hazretleri, aynı zamanda Envaru'l-Âşıkîn kitabını Farsça'dan tercüme eden zattır.

İki kardeşten biri olan Ahmed-i Bîcan, bir gün bir camide vaaz etmekte iken ağabeyi Muhammed Yazıcıoğlu camiden içeriye girer ve küçük kardeşinin sohbetini dinlemeye başlar. Kardeşi ağabeyinin camiye geldiğinin farkındadır. Fakat bir de bakar ki, ağabeyi biraz sonra camiye gülererek terk eder.

Kürsüde nasihat etmekte olan Ahmed-i Bîcan hazretleri, ağabeyinin bu halinden bir şey anlayamaz ve akşam eve geldiği zaman olayı annesine anlatıp durumu öğrenmesini ister. Anne, büyük oğlu Muhammed eve geldiği zaman:

"Oğlum, kardeşin camiden niçin gülererek çıktığını soruyor, 'bir hata mı işledim' diyor. Kardeşinin derinden niçin gülererek çıktın?" diye sorduğunda şöyle cevap verir:

"Anneciğim, ben kardeşimin vaazına gülmedim. Ben bir insanoğlunun sohbetini dinlemeye ne kadar melek gelmiş, oturacak yer bulamıyorlar da

birbirlerinin üzerine oturuyorlar, onların hâli çok hoşuma gitti de ona tebessüm ettim. Ben de meleklerden camide oturacak yer kalmadığı için çıkıp gittim."

Annesi, ağabeyinin bu sözlerini anlattığında Ahmed-i Bîcan çok müteessir olup dedi ki:

"Anneciğim, ağabeyim melekleri görebiliyor da, ben niye göremiyorum. Bunu ondan bir sorar mısın?"

O güzide anne, büyük oğluna bunu sorduğunda aldığı cevap şöyle oldu:

"Anneciğim, bu noksanlığı sen kendinde araman lazım, sen benden daha iyi bilirsin..."

O vakit düşünme sırası anneye geldi. Uzun müddet tefekküre daldıktan sonra bunun sebebini şöyle açıkladı:

"Oğlum, seni hiç abdestsiz emzirmedim. Ahmed'e ise... Henüz kundakta iken namaza durmuştum, Ahmed de şiddetle ağlamaya başlamıştı. Bu sırada evimizde bir komşu kadın vardı. O, ağlamasını diye Ahmed'i aldı emzirmeye başladı. Ben hemen namazı kılıp elinden aldım ama biraz emmişti. Sonra o kadına abdestli olup olmadığını sordum, bana abdestinin olmadığını söyledi. Onun melekleri görmemesine sebep olsa olsa bu olmalı."

Mücâhede Ehli ve Huyları

Abdülkâdir GEYLÂNÎ

Nefsiyle mücâhede edenlerin, bu yolun hakikatini arayanların aşağıda belirtilen on esasa uyması gerekir. Bunlara uyanlar, nefislerine hâkim kimselerdir. Bu sebeple en güzel şeylere kavuşurlar.

Birincisi: Allah (c.c) adına yemin etmek

Bu yemin, ister doğru isterse yanlış olsun; ister kasten isterse sehven olsun yapılmamalı. Yemin etmeyi adet edinmeyene nur yolu açılır; adet edinen zararını mutlaka görür. Yemini az olanın, gayreti çoktur. Arkadaşları arasında sevilir. Allah (c.c) tarafından kalbine nur kapısı açılır. Bu nurla herkes tarafından seçilir. Gören sever. Düşmanları ondan korkar.

İkincisi: Yalandan sakınmak

Yalan söylemek yakışmaz. Bilerek veya bilmeyerek söylenecek tek yalan, hayli zararlara yol açar. Yalan söylememeye alışanın kalbi nurla dolar. Bilgisi artar. İşlerine böyle devam ederse zaman olur ki sanki hiç yalan bilmezmiş gibi olur; bu yüzden herkesin sevgisini kazanır. Başkasından yalan işitse dahi ayıp-

lamalı. Başkasının yalanına mani olmak da iyidir. Bunu yapmalı; yalan söyleyenleri bıraktırmak.

Üçüncüsü: Hiç kimseye bir vaatte bulunmamak

Herkese vaatte bulunmak hatadır, doğru değildir. İnsan elinde olmayan sebepten vaadini yerine getiremez, yalancı olur. Herhangi bir vaatte bulunan kati söz vermemeli. Vaadini **"inşallah"** gibi sözlerle bitirmelidir.

Bu âdeti yerine getirenler cömert olur. Allah (c.c) tarafından hayâ perdesine bürünür. Doğru insanların yanında çok sevilir. Allah'ın (c.c) sevgili bir kulu olur. Derecesi yüce olur.

Dördüncüsü: Yaratılmışlara lanet okumamak

Lanet etmek yerinde olmaz. Ne kimseye lanet ne de bir şeye eziyet yakışmaz. Bunlar, iyilerin huyundandır. Bunun sonu çok kıymetlidir. Kimse için kötü dil kullanmayanın hayatı emniyet içindedir. Dünyası selamet, ahireti ise azıktır. Güçlük görmez. Çünkü kendisi kimsenin kötülüğünü istememiştir. Kullanın saygısı, Allah'ın (c.c) rahmeti onun için olur.

Beşincisi: Beddua etmemek

Kendine kötülük edilse bile kimseye beddua yakışmaz. Kendisine yapılan her kötü söz veya kötü işe karşılık olarak beddua etmek hiç de iyi sayılmaz.

Beddua etmemeyi adet haline getiren en yüce makamlara erer. Huyunu bununla bezeyen dünyada sevilir, halkın kalbinde sevgisi olur. Herkes davetine icabet eder. Halk arasında efendi olarak bilinir.

Altıncısı: İslâm kıblesine yönelip namaz kılan için küfür ve nifak hükmü vermemek

Bu hali benliğine sindiren ilâhî rahmete yakındır. En büyük fazilet derecesine ulaşmış olur. Bu, Peygamberimizin (s.a.s) sünnetine uymak için seçilen en iyi yoldur. Müslümanlardan hiçbiri için kötü hüküm vermeyenin manevî duygusu gelişir, azaptan emin olur. Allah'ın (c.c) rızasına kavuşur. Bu, her iman sahibinin elde etmesi gereken en büyük fazilettir. Bütün insanlar bu huy sahibine merhamet hissi duyarlar.

Yedincisi: Kötülüklere bakmamak ve duyguları korumak

Bunlar, iman sahibinin en başta yapması gereken işlerdir. Bunun mükâfatı dünyada da görülür. Öbür âlemde ise elde edeceği güzelliğin sonu yoktur. İnsanlar için en zor iş budur. Allah (c.c) bizleri bu yolda başarıya ulaştırсын. Bu güzel huyları yapmayı bize ihsan eylesin. Kalbimizden kötü isteklerin çıkmasına bizim için yardımcı olsun.

Sekizincisi: İnsanların hiçbirine işini gördürmemek

Bu iş veya o iş gören; ister büyük ister küçük olsun.

İnsan için asıl lazım olan insanların işini almak. Onların dertlerini bitirmek. Onlardan her türlü yardım isteğini kısmak. Bu hal Allah'a (c.c) kulluk eden için en güzel işlerdir. İttikâ yolunu tutan kimse için şart ve bir yoldur. Esasen kötülüğü yasak etmek; iyiliğe teşvik için bu yolun kesin olarak benimsenmesi gerekir. Çünkü bu halde insanlar göze eşit olarak görünür. Bu yol seçilmeye niyet edilirse Allah (c.c) yardım eder. Yolun tamamen Hakk (c.c) tarafına döndüğünü görenin imanı daha da artar. Hakikat karşısında insanlar arasında seçme yapmaz. İman izzetini ve servetini koruma yönünden bunları yapmak zorundadır. Çünkü ihlâs kapısı buradan açılır.

Dokuzuncusu: İnsanların elinde bulunan her şeyden ümidini kesmek

Bu da insan için önemlidir. Şerefin korunmasına yardımcıdır. Bu hal özel bir gönül zenginliğidir. Bu halin benimsenmesi şereftir. Temiz bir imanı gösterir. Gönül hastalıklarına şifa olan tevekküle, Allah'a (c.c) güvenmeye götürür.

Bu hal, Allah'a (c.c) götürür. Bu hal, zühd yoludur. En küçük kötülük dahi olsa bu yola girenden çıkmaz. Bu, Allah'ına (c.c) tam güveni olanların benimsediği adettir.

Onuncusu: Tevazu sahibi olmak

Şimdiye kadar yazdıklarımızın en önemlisi budur.

Bir adam ibadet mi ediyor, tevazu lazım. Allah (c.c) katında derecesinin yükselmesini mi istiyor, tevazu yolunu tutması gerek. Halk arasında sevilme, manevî makamının büyümesini temenni etmek için tevazu sahibi olmak icap eder.

Dünya ve ahiret işlerinin yoluna girmesi için tevazu yolunun tutulması esastır. Çünkü tevazu huyların temelidir; güzel huyların kaynağıdır. Tevazu sahibi olmayan hiçbir isteğine eremez. Kul bununla yaralı kimselerle bağdaşabilir. Ve bununla Allah (c.c) rızasına kavuşması mümkün olur. İman sahibinin açığa, gizlide tevazu sahibi olması takva derecesinin onda gelişmiş olmasına işarettir.

Tevazu esas manası ile insanın her gördüğü şeyi kendinden üstün olduğu veya olacağı inancına sahip olmalıdır. Her gördüğü kimse için:

"Belki bu benden daha üstündür. Allah (c.c) tarafından benden daha fazla sevilmiştir..." demeli ve bu kanaati benliğine sindirmelidir. Kendinden küçüğü gördüğünde:

"Küçüktür, henüz Yaradan'a karşı gelmemiştir. Hâlbuki ben Allah'a (c.c) isyan ettim, karşı geldim; bu benden hayırlıdır" demeli... Büyük için de şöyle demeli:

Bir bilgini görürse;

"Bu bilgindir, benim bilmediğimi biliyor. Bana verilmeyen ona verilmiştir. Onun bildiğini ben bilmiyorum, o bildiğiyle amel ediyor; bense cahilim, yapamıyorum" demeli...

Cahil bir kimseyi gördüğü zaman da:

"O bilmeyerek günah işliyor, ben bilerek yapıyorum; öldüğümüz zaman bilinir" şeklinde demelidir.

Bir kâfirle karşılaştığı zaman da şöyle demeli:

"Belki dine gelir, imanlı olur. Belki ben günahlarım yüzünden imansız gidebilirim. Sonumuzun ne olacağı bilinmez..."

İşte en büyük iş bu hali almaktır. İnsanın faydalanacağı ilk ve son iş, tevazudur. Kul bu hali ruhunda duyduğu ve tevazu derecesine çıktığı zaman Allah

(c.c) için nasihat izni alır. Herkese nasihat vermeye koyulur. Dünya ve ahiret işlerine dair bütün üzüntüleri gider. Artık Allah'ın (c.c) sevmiş olduğu insanlardan sayılır. Şeytanın da en büyük düşmanı sayılır. Rahmet kapısına varmış sayılır artık.

Son olarak birkaç söz daha söylemek gerekecek ki bu da kibir üzerine olacak. Bilindiği gibi tevazu kibirin zıddıdır. Kibirli olanda tevazu olmaz. Bu yüzden kibirli olmak iman sahibine yaramaz. İnsan bu yolun tam gerçekleşmesini istiyorsa kibir ve kendini beğenme yolunu bırakması yerinde olur. Eğer kuluk vazifesini bir yeşeren ağaca benzetirsek onun yetişmesi için kibir bırakılmalıdır. Kendini büyük bilip beğenmeyi bırakmak her iman sahibine düşen tam bir vazifedir.

İşte bu sevimsiz hallerin ortadan kalkması için tevazu yolu seçilmelidir. Tevazu, zahidlerin en büyük şerefidir. Hakk yoluna girenlerin işarettir.

Yukarıdan beri anlattığımıza şunları da eklemeyi yerinde buluyoruz: İnsan elbette ki bu kadar şeref sahibi olunca bir makama çıkarılır. İşte o zaman insanı bilmeyerek yıkacak olan şey **dedikodudur**. Bu tamamen icapsız ve yersiz iştir. Bilhassa cemaat önünde dedikodu yapmak zararlıdır. Allah (c.c) saklasın bu durumda olan insan isterse manen en büyük dereceye yükselsin yıkılması bir an işidir.

Bunları yapmak öyle sanıldığı kadar kolay değildir.

Allah (c.c), fazlını, ihsanını üzerimizden eksik etmesin.

Allah (c.c) cümlemizi bu iyi işleri yapmaya muvaffak buyursun.

Allah (c.c) cümlemizi sözü özü bir olanlardan eylesin.

Ömrümüzün son deminde imanla götürececek her türlü yararlı işi yapmamız için bize yardımcı olsun.

Nefsimizin ve şeytanın şerrinden hepimizi korusun.

Âmin...

Kaynak: Fütûhu'l-Ğayb

Benî Âdem'in

Efendisine

Şiirlerin Efendisi Olan Na'tlar - 5

Kaside-i Bür'e

Tufan ATMACA

Bu yazımıza vesile olan Allah'ın Habibi ve kullarının sevgi merkezi olan *aleyhissalâtu ve's-selâm* Efendimize, Üstadımızın tavsiyesi üzere, ilimler adedince salât ve selâm olsun.

Yazımıza başlamadan önce okuyucularımıza bir özür borcum olduğuna inanıyorum. Geçtiğimiz yazımızda "... İmam Busirî Hz.lerinin '... Kul in testefikâ yehimî...! beytini Muhterem Hocamızın **terenüm ettiğini**' söylemiştik. Bu hatamızdan rücû ederek doğru beyti ve tercümesini altta veriyoruz:

Femâ liayneyke in kulte ekfûfâ hemetâ

Ve mâ likalbike in kulte estefik yehimi

Gözlerine ne oldu ki, "dur ağlama" desen çoşar ırmak olur;

Ya kalbine ne dersin, "sakin ol, kendine gel" dedikçe artar acısı, gamı...

(Kaside-i Bürde Şerhi Havas ve Esrârı, s.40)

Zaman zaman hüzünlensek de, dünyadaki sıkıntılara maruz kalsak da, doğuda veya batıda ıstırap çeken mü'minlere üzülsek de, duamızı elden bırakmamız lazımdır. Çünkü Peygamber Efendimiz (s.a.s):

"الدعاء سلاح المؤمن / **Dua müminin silahıdır.**" (Kütüb-i Sitte, V, 484) hadis-i şerifini hatırımızdan çıkarmamalıyız ve bu bağlamda kendimize, anne-babamıza, müminlere dua etmeliyiz.

Yaklaşmakta olan üç aylar için de hepimizin bildiği, Peygamberimizin:

"اللهم بارك لنا في رجب وشعبان وبلغنا رمضان / **Allah'ım, Receb ve Şa'bân ayını bizim için mübarek kıl ve bizi Ramazan ayına kavuştur!**" duasını da unutmayalım.

Rabbimize çok çok dua edelim.

Hocamızın da buyurduğu gibi, Allah Resulü ne dilemiş ve ne istemişse onu da bizlere nasip etmesini Cenab-ı Allah'tan dileyelim.

O'nun şefaatine ve Havz-ı Kevser'inden içmeyi nasip eylesin...

Kaside-i Bürde icâz sahibi Abdullah Efendiyle yaptığımız söyleşi ışığında dördüncü bölüm hakkında bilgilenelim.

"Dördüncü bölümde Nebiyy-i Muhterem Efendimiz'in (s.a.s) doğumu anlatılmakta. Bu bölüm 26 beyitten meydana gelmiştir. Bu beyitler özellikleriyle Süleyman Çelebi'nin "Mevlid Bahri"ne, ismi maruf "Mevlid-i Şerife" çok benzemektedir.

61. Beyit:

Ve bâte ivvânü kisrâ ve hüve münsadiun

Ke şemli eshâbi kisrâ ğayra mülteimi

Allah Resulü'nün doğduğu gün, Kisra'nın bir daha toplanmaz şekilde dost ve askerleri dağıldığı gibi Fars hükümdarı, Kisra da sarayı yıkılmış olduğu halde geceledi. (Kasîde-i Bürde Şerhi Havas ve Esrârî, s.111)

Kisra'nın sarayının direkleri yıkılıp harap oldu. Nitekim Kisra ve arkadaşları da O'nun doğumuyla, levh (perişan) oldu.

62. Beyit:

Ve sâe sâvete en ğâdat buhayratühâ

Ve rudde vâridühâ bi'l-ğayzı

Sava gölünün batması ile suyunun kuruması Sava şehri halkını ümitsiz ve kederli bıraktı.

Göle gidenler susuz, öfkeli ve hiddetli bir şekilde ümitsiz olarak dönmüş oldular.

65. Beyit:

Ve'l-cinnü tehtifü ve'l-envârü sâtiatün

Ve'l-Hakkı yazheru min ma'nen ve min kelimi

Allah Resulü'nün doğduğu gece cin tayfaları görünmeden Efendimiz'in dünyaya teşrifini müjdeleyen sesler çıkarıyor.

Resulüllah'ın nurları âlemi aydınlatıyor ve O'nun peygamber olarak geliş hakikatı manen ve lafzan açığa çıkıyordu.

Kutlu doğumu vesile edinerek tekrar Ulu Nebi, âlemlere önder Habibi Zîşan Efendimize salât ve selâmı dilden bırakmayalım ve O'nu vesile edinerek dua edelim.

İnşallah diğer bölümlerde siz gönlü geniş ve Allah'ın nazarına mazhar olmuş değerli mü'minlerden dua talebiyle Rabbimizin geniş Rahmetine emanet ediyoruz.

Bâkî ve kevserî selamlar...

Ashâbın Ruhü

Dr. Yunus AKYÜREK

Hz. Ebûbekir dönemi, kısa sürmesine rağmen (632-634) önemli gelişmelere sahne olmuştur. 634 tarihinde gerçekleşen Yermük muharebesi bunlardan birisidir.

Bizans imparatoru Herakliyus; Kudüs, Şam ve genel anlamda Suriye topraklarının geleceğini belirleyecek olan bu savaş için Müslümanların karşısına 200.000 kişilik devasa bir ordu çıkartmıştı. Bunun üzerine İslâm orduları, Şam civarında fethettikleri toprakların hemen hepsinden çekilerek güçlerini birleştirmeye karar verdiler.

Başkumandan Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh *radiyallahu anh*, emri altında bulunan subay ve memurlara şu talimatı verdi:

“Şimdi siz, onları (zimmîleri) muhafaza etmekten ve korumaktan âciz durumdasınız. Bunun için şimdiye kadar, onları koruma ücreti olarak almış olduklarımızı geri vermemiz icap eder.”

Bu emir gereğince valiler ve memurlar, zimmi halktan toplamış oldukları cizye ve haraç paralarını iade etmeye başladılar. Fakat bu esnada beklenmedik bir gelişme yaşandı.

Müslümanlar, Hıms halkından almış oldukları cizye ve haracı, kayıt defterlerine bakarak isim isim geri vermek istediklerinde, halk toplanarak ağız birliği etmişçesine şunları söyledi:

“Sizin hükümetiniz, adalet sever bir hükümettir. Zulme uğramaktansa, size bu parayı ödemek, bizim için daha sevimidir.

Şimdi biz de sizinle burada dövüşeceğiz. Savaşarak mağlup olup dağılıncaya kadar Herakliyus’un adamlarını şehrimize sokmayacağız.”

Evet, Hıms halkı İslâm’ı ve Müslümanları, daha önce idaresi altında oldukları Bizans’a tercih etmişlerdi.

Tıpkı fetih zamanında İstanbul/Konstantinopolis halkının **“İstanbul’da Latin serpuşu görmektense, Osmanlı sarığı görmeyi tercih ederiz.”** dediği gibi...

Benzer bir durum da 730 yılında Mâverâünnehir’de yaşanmıştır. Türgiş kağanı Su-lu, Semerkant şehrini Emevîlerden geri almak için kuşatmış, ancak şehir düşmek üzere iken 1000 kadar Semerkantlı ihtida ederek mücahitlere destek verince geri dönmek zorunda kalmıştır.

Misalleri çoğaltmak mümkün...

Peki, bugün Allah yolunda olduğunu söyleyen bizler; acaba vicdanlarda, gönüllerde, akıl ve dimağlarda O’nun namına bir iz bırakabiliyor muyuz? Cenâb-ı Hakk’ın dinini, Kitâb’ını ve Peygamberini bihakkin tanıtıp sevdirebiliyor, buna vesile olabiliyor muyuz?

Bahane bulmak kolay amma cenazesine ehl-i kitabın bile katıldığı bir Mevlânâ, bir Yunus olabiliyor muyuz?

Hülasa, ashâbın ruhunu yakalayabiliyor muyuz?

Cevabımız “evet” ise; iç dünyamız, ailemiz ve çevremizin bu hali de nedir? Bırakın insanlara örnek olmayı, onlarla aramızda ördüğümüz maddi-manevi duvarlara ne demeli? Rabbimizin, güzel kulları vasıtasıyla öğrettiği dini, güzel ahlakı, muhabbet ve kardeşliği niçin insanlardan esirgiyoruz? Yoksa farkında olmadan nefislerimizi birer ilah mı edindik?

Haydi, her ne yapıyor isek orada bırakalım! Yüce Allah’ın yüklediği ağır emaneti, ulaştırılması gereken gönüllere tez elden ulaştıralım ki;

Felah bulalım, esen kalalım...

Ankâzâde Köstendilî Halîl Efendi'nin

Tûti İhsan Efendi'ye Mektubu (39. Mektub)

Esselâmu aleyküm Şeyh İhsan Efendi,

Sihhat ve âfiyetinizi Cenâb-ı Hakk'tan niyâz ederim. Dualarınızla dilşâd oldum. Hakk *celle ve a'lâ* bizler için bulunduğunuz niyâzları ve hüsn-i zanları hal-i hayatımızda tecellî ettirsin.

Şeyh İhsan Efendi! "**Kahhâr**" ism-i şerifi avamın anladığı manada değildir. Kahhâr denilince kırıp dökmek, helâk etmek zannediyorlar. Kahır ile helâk arasında mühim fark vardır. Helâk, fâniye sevk etmek ve fânilikle yok etmek manasındır. Kahır ise, Cenâb-ı Hakk'ın bir şeyi başka bir şey yapmak ve yerine başkasını getirmek üzere silmesi manasına gelir. Kahhâr ism-i şerifi sâlikte fâni olan kısmı ve kendisine ait mâsivaya bağlı halleri ve mevhum varlıkları silip yerine bakî olandan bir varlık kâim kılmadır. İsm-i Kahhâr ile perdeler çâk olur. Zulmanî ve nuranî perdeler fetholur. Dervişin kalbindeki mâsiva kahrolur. Değil mezmûm olan benlik, makbul olan benliği bile Hakk'a kurban olur. Akli, küllî akla kalbolur ve o akılda mahvolur. Velhâsıl fâni, Bâkî'de silinir, bambaşka bir adam olur. Seyr u sülûka girmeden Kahhâr esmâ'î çeken kişi ya deli olur, ya hasta olur veyahut felç olur. Vesselâm.

Şeyh İhsan Efendi oğlum, gördüğünüz rüya sizi mahzun eylemesin. Anlaşıldığı üzere bu mana sizden evvel göçeceğimize işaretir ve tebşîrattır. Bizim muhabbetimiz ve sizinle olan ünsiyetimiz bu dünya hayatıyla ve bu âlemle sınırlı değildir. Sonra ecel herkese gelir amma sırayla gidilmesi ayrı bir güzeldir. Madem sizden evvel geldik, sizden sonraya kalmayalım.

Şeyh İhsan Efendi, dervişanın ve meşayihin cenazesinde dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Tasavvuf terbiyesinden nasıbdâr olanlar her halleriyle nezaket ve zarafet timsalidir ve böyle olmaya gayret etmelidir. Ol sebepten bir kişinin na'şına (öldükten sonraki bedenine) hal-i hayatında imiş gibi nezaket ve zarafetle muamelede bulunulmalı. Zaten Sünnet-i Seniyye de budur. Tarikat "**fi'il-i Muhammedi**" demektir malum. Fevkalâde nazik ve kibar olunmalı. Dervişanın cenazeyi gaslederken ki halini dışarıdan bir kimse görse, hem dervişliğe hem de ölüme özenmeli, öyle zarif olmalı.

Dervişe usûl üzere ilk abdesti verilir. Bu kısım herkesçe malûmdur. Gaslin ikinci safhasına başlandı-

Şeyh İhsan Efendi oğlum, gördüğünüz rüya sizi mahzun eylemesin. Anlaşıldığı üzere bu mana sizden evvel göçeceğimize işaretir ve tebşîrattır. Bizim muhabbetimiz ve sizinle olan ünsiyetimiz bu dünya hayatıyla ve bu âlemle sınırlı değildir. Sonra ecel herkese gelir amma sırayla gidilmesi ayrı bir güzeldir. Madem sizden evvel geldik, sizden sonraya kalmayalım.

ğında dervişândan bir zümre cenazenin gasledildiği mevkîe yakın vaziyette tevhîde başlarlar. Göçen kişi şeyh efendiyse ve vasiyeti varsa evrâd-ı şerifi okunur, sonra tevhîd sürülür. Lâkin derviş ise salât ü selâmdan sonra kelime-i tevhîd sürülür. İlk gasil işlemi yapılırken hiçbir şey okunmaz. Sakın ha, eğer fakirin gaslinde bulunursan bu usûle riayet etsinler. Oramıza buramıza taharet aldırırırken, dışarıdaki dervişler evrâd ve ezkârda bulunmasınlar. Az evvel söyledik ya, kibar olmak lâzımdır. Kibarlık ilk önce Allah Teâlâ'ya karşıdır. Hakk kelâmı ve tevhîd, gaslin kabası bitene kadar Cenâb-ı Hakk'ın kelâmına ve ezkârına ta'zîmen söylenmez. Fakîr, çok sıcak suyu sevmem. Ol sebepten ılık su kullanılsın. Hani bulunursan diyorum. Zaten sıcak suyla gasil yapılmaz. Abdesti olan bir kişi dirseğini gasil suyuna temas ettirsin, sıcaklık veya soğukluk hissederse ona göre suyu ayarlasın. Bu işler usûlet ve suhûletle yapılmalıdır. Na'şın üzerinde biriken su, sanki tezgâh üstünde biriken suymuş gibi kaba saba hareketlerle defedilmez. Efendimiz'in (s.a.v) gasli esnasında mübarek karın çukurlarının bulunduğu yerde bir miktar su kalmış. Orada bulunan sahabe-i güzîn efendilerimiz elleriyle o suyu itmekten ictinab etmişler. Zira bu, Rasûlullah Efendimiz'e karşı hoş olmaz diye düşünmüşler. Bu çok kısacık zaman diliminde Hazret-i Ali Efendimiz irfan-ı Muhammedîyeleriyle eğilmiş ve mübarek ağız ve dudaklarıyla o suyu usulcacık Efendimiz'in pâk bedeninden aşağı akıtmış. Hatta bu sebepten Hazret-i Ali Efendimiz **"En son, Rasûlullah'a dudaklarımıla bıyıklarım temas etti."** diyerek bıyıklarının o kıs-

mını kesmemişlerdir. Yani Hazret-i Ali Efendimiz'in bıyıklarını uzatması Efendimiz'in sünnet-i seniyesine muhalefet etmek kastıyla değildir. Allah Rasûlü'ne duydukları çok büyük muhabbetin nişanıdır. Bizim Balkanlar'da yaşayan bazı Bektaşiler yahut Acem diyarında bulunan **"Aleviyim"** diye geçinen kişiler, Efendimiz'in sünnetinden bîhaber Hazret-i Ali Efendimiz'e tâbi olduklarını zannediyorlar. O sebepten de uzun bıyık bırakıyorlar. Bıraksınlar, biz kimsenin kılına tüyüne karışmayız. Amma bilmeden taklit etmesinler. Rasûlullah Efendimiz'in hayatını, sünnet-i seniyesini, Kur'ân-ı Kerîm'in ahlâkını ve ahkâmını bilmeyen kişiden ehl-i beyte muhabbet mi olur? Buna **"kör muhabbet"** derler. Sever de niçin sevdiğini ve neyi sevdiğini bilmez. Neyse, kendi cenazemize başkalarını sokmayalım. Benim şeyhim de sokmazdı zaten. Kefenleme işlemine aynen riayet edilir. Kâfur veya tütsü dökülür, gül suyu konabilir. Ayrıca kefenin altına yani na'şın sırt kısmına az miktarda kına dökülür. Kişinin dallı arakiyesi varsa vasiyet edilen derviş yahut vazifeli, kıdemli derviş na'şın kafasına dallı arakiyesini giydirir. Bu şekilde kefenlenir. Edepli ve sükûnetli şekilde musallaya gelinir. Cenaze namazından sonra uzun uzun tabutun başında konuşma yapılmaz. Meth ü senâda bulunulmaz. Âlem-i cemâle intikal eden kişi şeyh ise tâcı tabutunun üstüne raptedilir (düşmeyecek şekilde yerleştirilir). Şeyh efendinin tabutu kabristana götürülürken tevhîd ve salât ü selâm okunur. Kelime-i tevhîd sesleri ism-i Celâl ve ism-i Hû zikirleriyle kabristana kadar gelinir. Güzerân edilen yerde (yol

Göçen kişi şeyh efendiyse ve vasiyeti varsa evrâd-ı şerifi okunur, sonra tevhîd sürülür. Lâkin derviş ise salât ü selâmdan sonra kelime-i tevhîd sürülür. İlk gasil işlemi yapılırken hiçbir şey okunmaz. Sakın ha, eğer fakirin gaslinde bulunursan bu usûle riayet etsinler. Oramıza buramıza taharet aldırırırken, dışarıdaki dervişler evrâd ve ezkârda bulunmasınlar. Az evvel söyledik ya, kibar olmak lâzımdır. Kibarlık ilk önce Allah Teâlâ'ya karşıdır. Hakk kelâmı ve tevhîd, gaslin kabası bitene kadar Cenâb-ı Hakk'ın kelâmına ve ezkârına ta'zîmen söylenmez.

üzerinde, geçilen yerde) daha evvel göçmüş bir pîr makamı yahut hürmet edilecek başka bir zâtın türbesi varsa, tabut omuzlardan indirilip taşıyanların göğüs hizasına alınır ve o makamdan geçildikten sonra tekrar omuza alınabilir. Çünkü tabutta bulunan kişi hal-i hayatında o geçilen yerlerdeki zâtlara hürmet ediyorsa, onun bu husûsiyetine cenazeye iştirak edenler de riayet etmelidir. Efendimiz (s.a.v) ölen kişinin her şeyden haberdâr olduğunu, iştirak edenlerin konuşmalarını duyduğunu, hatta hallerini bile ruhen hissettiğini bu yurmuyor mu? İşte bu sebepten, o kişinin hal-i hayatındaki özelliğine ve ahlâkına riayet edilerek cenaze kabristana isal olunur (ulaştırılır). Mühim bir hatırlatmada bulunmak lâzım, cenazeyi teşyi edenler (kabre kadar götürülenler) laubali hareket etmemeli, şakalaşma, boş sözler sarf etme, lüzumsuz hafiflikler gösterme gibi ahlâk-ı rezîlede bulunmamalı. Bunlar münafıklık alâmetidir. Bir hadîs kitabında görmüştüm. "**Kabir önünde yiyip içmek münafıklık alâmetidir**" diye. Sonra ilim sahiplerinden sordum. Onlar da bu hadîs-i şerifin hikmetini "**Başka mekânlar varken gidip de kabrin yanında bir adam yemek yiyebiliyorsa ölümden ibret almıyor demektir. Ölümü hatırladığı yahut ölümü gördüğü halde ibret almayan kişi de ancak münafıklardır.**" diyerek açıklamışlardı. Herhalde anlaşıldı. Edep üzere kabristana kadar gelinir. Cenaze konulmadan evvel kabre kına dökülür. Kına haşerata da mânidir. Ayrıca kabrin içerisindeki çürük kokusunu da alır. Kabristana dikilen serviler de böyledir. Toprağın altında ne kadar çürük kokusu varsa servi ağacı bu kokuyu bünyesine hapseder, koku dışarı neşet etmez. Bu malûmatı da arada arz etmiş oluyorum. Geçelim bunu.

Gelelim kabre. Kabre konulan naşın, vazifeli der-

viş yahut mesul olan kişi tarafından kefeni gevşetilir. Hazır bulunan Kerbela toprağı yahut var ise Medine toprağı sûfinin göz oyuklarına konur. Şeyh efendi ise icâzesi açılır ve sağ avucunun içine verilir. Eğer ibadetle eskittiği seccadesi yahut ridası, haydariyesi varsa kabrin alt kısmına bunlar da konabilir. Efendimiz (s.a.v) de ridasıyla kabrine defnolunmuştur. Sünnet-i seniyyeye mutabıktır. Evlâdım, bizim yolumuzda bir şeyh efendi icâzesi eline verildiğinde kendisi icâzeyi kavrar, sımsıkı tutar.

Bazı büyüklerimizden buna benzer halleri işittik ve hatta fakîr bunu bizzat müşahede ettim. Tekrar kefenin açık olan kısımları örtülür, sonra kabre toprak koyma işlemi başlar. Bu esnada Kur'ân-ı Kerim tilavet olduğundan vazifeli olmayan dervişler oturarak dinler. Kabre toprak atılırken sanki ölen kişiden kurtulmak istermiş gibi paldır küldür toprak atılmaz. Teenni ve sükûnetle hareket edilir. Seri olunur fakat acele edilmez Kur'ân-ı Kerim'in hitamında hoca efendi telkinde bulunur. Meşayih, ölüye telkin yapmaz. Meşayihin telkini diriyedir. Herkesin kendi sahasında vazifesi vardır. Göçen kişi şeyh efendi ise kabri başında kabir tevhidî yapılır. Kabir tevhidinin usûlünü ve âdetlerini mektûbumuzun sonunda inşaallah bulacaksınız. Hatırıma gelmişken şunu da söylemeden edemeyeceğim. Bazıları bu usûlleri bid'at kabul edebilir. Bir kere örfün vahye

ve sünnet-i seniyyeye muhalefet etmedikten sonra bizzat dinimizde kıymet ve değeri vardır. Ayrıca sahabe-i kirâm hazerâtının tatbikatına bakılırsa usûllerle alâkalı farklılıkların ve meşru vasiyetlerin icra edildiği görülür. Meselâ Efendimiz'in "**bid'atün minnî /Benden bir parçadır**" buyurduğu Hazret-i Fâtîmâ annemiz, Hazret-i Ali Efendimiz'e "**Ya Ali, göçtüğümde beni geceleyin defnet, geceyi bekle. Çünkü ben hiçbir şekilde namahreme vücudumun**

Şeyh efendinin tabutu kabristana götürülürken tevhid ve salât ü selâm okunur. Kelime-i tevhid sesleri ism-i Celâl ve ism-i Hû zikirleriyle kabristana kadar gelinir. Güzerân edilen yerde (yol üzerinde, geçilen yerde) daha evvel göçmüş bir pîr makamı yahut hürmet edilecek başka bir zâtın türbesi varsa, tabut omuzlardan indirilip taşıyanların göğüs hizasına alınır ve o makamdan geçildikten sonra tekrar omuza alınabilir.

hattını göstermedim, beni defin esnasında da kimse görmesin. Hem bizi sevmeyenler, kalbinde nifak bulunan kişiler bizim hüznümüzü görüp neşelenmesin. Mahzun olanlar da gecenin karanlığında setr olsun. Fâş olmasın." diyerek vasiyette bulunmuş ve bu tatbik edilmiştir. Ayrıca Ebu Zerr-i Gıfârî (r.a) Efendimiz kendisi hakkındaki hadîs-i şerifi bildiğinden Medine'nin biraz dışındaki evinde yanında sadece hanımı olduğu o rihlet anında: **"Hanım, ben öldüğümde telaş etme, hiç sıkıntı da çekme, Efendimiz hadîs-i şeriflerinde benim tek olarak geçeceğime ve tek olarak haşır olunacağıma işaret buyurmuştur. Ruh bedenden çıktığı vakit beni evden al, hafifçecik sürükleyerek götür, yolun ortasına bırak. Muhakkak Efendimiz'in hadîs-i şerifi tecelli edecek, buyurduğu üzere Müslümanlardan bir cemaat gelip benim namazımı kılacaklardır. Onun için etrafa haber vermene de hâcet yoktur."** buyurmuştur. Hakikaten de vasiyeti üzere yola çıkarılmış, tam o vakitte umre seferinde bulunan, yanlarında Abdullah b. Mesud'un (r.a) da bulunduğu bir kâfile naşın yanında hazır olmuşlardır. Hanımı, cemaate: **"Bu Ebu Zerr'dir, Rasûlullah'ın ashâbındandır."** deyince Abdullah b. Mesud Efendimiz gözyaşlarını sel gibi akıtıp, **"Sadaka Rasûlullah / Rasûlullah doğru söyledi."** diyerek hem Rasûlullah Efendimiz'i hem de Ebu Zerr-i Gıfârî Efendimiz'in sözünü tasdik etmiş ve vasiyet de böylece tatbik edilmiştir. İşte bunlar gösteriyor ki hal ehlinin ve sûfilerin icra eyledikleri bu âdetler selefin tatbikatına ve sünnet-i seniyyeye aynen mutabıktır, bunu anlamayan hem bu manadan hem bu ahvâlden uzaktır.

Şeyh İhsan Efendi, cenazenin defninden sonra akşam yahut yatsı namazını müteakip hatim cemiyeti icra olunur. İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri, **"Ölüm gecesinde defnedilen kişiye Kur'ân okumak, denize düşen bir adama ip atmak gibidir, o kadar fâidelidir."** buyuruyor. Bu meclisin faydalarını anlatmaktan âcizim. Sakın terk etmeyiniz. Hatim veya ha-

timler tamam olduktan sonra, yüksek sesle Müslüman cemaate Kur'ân okunur. Bizler Sûre-i Rahmân'ı okuruz. Zira evvelce arz ettiğim gibi Rahmân sûresi "Arusü'l Kur'ân / Kur'ân-ı Kerim'in gelini"dir. Hakk Teâlâ'ya müştak olarak yaşayan sûfi için de ölüm gecesi **"şeb-i arus"**tur. Yani düğün gecesidir, vuslat gecesidir. Sûre-i Rahmân okunduktan sonra tevhîd sürülür. Mümkünse yetmiş bin kelime-i tevhide tamamlanır. Meclisi idare eden zât, sayının tamam olduğunu tevhidin halinden (*el-ârifün yekfihül-işârah / Ârife işaret kâfidir*) anlar. Gerek bu cemiyete hizmet eden, gerekse cenazede hizmet gören kişilere ikram ve ihstanda bulunulur. Böylece helâllik alınır. Cemaate lokma çıkartılır, tatlı taamlar (yemekler)

ikram edilir. Şerbet ve helva gibi tatlı şeyler insandaki hüznü giderir. Bu nevi tatlılar hem hüznü bertaraf eder hem de insanların ağzı tatlandığından duaya vesile olur. Meclise iştirak edenlerin de hane halkına eziyet etmeden, yük olmadan oradan ayrılmaları icap eder. Şimdi zamanımızda başka bir kötü âdet şüyû buldu (yaygınlaştı). Evlâdım, taziyenin süresi bir gündür. Uzaktan geliyor-san üç gündür. Günlerce gelip gidip taziyede bulunulmaz. Hane halkına cevr ü cefa edilip

hüzünleri artırılmaz. Bu yeni çıkan kötü âdetlerden biri. Bir diğeri ise **"Başın sağ olsun!"** diyerek taziyede bulunmak âdetidir. Hani **"rahmetli oldu, falanca gitti ama sen kendine bak, sen sağ ol"** diyerek insan teselli mi edilir? Maksudım bu mektupta sûfilere mahsus cenazeyi anlatmaktı amma avâmın yapmış olduğu hataları da burada zikrederim ki halkı irşad edesin. Geride kalanlara **"Cenâb-ı Hakk sabr-ı cemil ihsan eylesin, merhûmun menziline mübarek eylesin, derecâtını âli eylesin."** diye taziyede bulunmak edebe daha muvafıktır. Velhâsil evlâdım, dervişin gelişi de gidişi de muhabbet üzeredir. Vesselâm.

Rahmân sûresi "Arusü'l Kur'ân / Kur'ân-ı Kerim'in gelini"dir. Hakk Teâlâ'ya müştak olarak yaşayan sûfi için de ölüm gecesi "şeb-i arus"tur. Yani düğün gecesidir, vuslat gecesidir. Sûre-i Rahmân okunduktan sonra tevhîd sürülür.

vefa

iki hece / bir soluk

Ayşegül SAYIN

Ebu Musa- radiyallahu anh- şöyle anlatır:

"Ey Allah'ın Rasulü! Müslümanların en faziletlisi kimdir?" diye sordum. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz *sallallahü aleyhi ve sellem*:

"Dilinden ve elinden müslümanların emniyet-te olduğu kimse..." cevabını verdi. (Buhârî, *İman*/4, 5, Rikâk/26; müslim, *iman* 64, 65)

Kelimeler dahi anlatmaya vefa etmez onu... Zira herkese göre tanımı bir başka.

Herkese göre anlayışı, anlamlandırılışı, duyuşu bambaşka.

Çok farklı anlamlar barındırdığı gibi çok farklı dünyalar da barındırır kendinde.

İki hecedir ama bir solukta eser geçer ruh tenlerinde.

Varlığı bir can kurtarabilir mesela.

Yokluğu da nice canlara kıyabilir...

Ne var ki illa olması, barınması icap eden güzel bir haslettir.

Gelgelelim birkaç cümle ile açıklayacak olursak **VEFA** kelimesinin sözlükteki meali şöyledir;

Arapça bir kelimedir. *"Ahdinde, sözünde durmak"* diye tarif edilir.

Hakeza yine; sevgi ve dostlukta sebat ve devam olarak vücut bulur...

Tam tersi ise **bivefa** olarak isimlendirilir. Yani vefasız olmak manasına gelir bu da.

Manası itibarıyla de hayatımızın odağına yerleştirdiğimiz bir kelimedir vefa. Belki çokça dile getir-

meyiz bunu ama öyledir. Herkesin vefa sözcüğünü koyduğu bir yer vardır mutlaka.

Beklediği, umduğu, hasret duyduğu, vuslatına ermek için yandığı bir vefa bekleyişi vardır.

Güveni ve güvenilirliği ifade eder. Hadis-i şerifte de beyan buyrulduğu üzere tümüyle kişinin elinden dilinden hayır görüleceği bir kıvamı ifade eder.

Tüm bunların yanı sıra bivefa yani vefasız diye adlandırdıklarımız da mevcuttur. Vefayı sadece bir semt adı olarak bilenler mesela...

Vefa hasleti varsa bir insanda; kin, nefret, kıskançlık, haset o kalpte barınmaz. Bu da vefa duygusunun ne denli elzem, ne denli kıymetli bir nimet olduğunu gösterir. Zira 'bir kahvenin kırk yıl hatırı olur' demiş büyüklerimiz.

İşte bu cümle tam da vefanın bir tezahürüdür. Nitekim dostluğun, arkadaşlığın, sevgi bağının, kan bağının olduğu bir yerde vefa bir direk vazifesindedir. O olmadı mı, dostlar düşman oluverir. Hatırlar silinir gönül hanelerimizden.

Sonra zihinlerden çıkarılır birer birer hatıralarımız. İçi bomboş dostluklar peyda oluverir sonra hayatlarımızda.

Vefanın, vefalı olanın azılı düşmanıdır; düşmanlık, kin duyma, nefret etme, verdiği sözden cayma, emanet verildiğinde emanete sahip çıkamama...

İnsanı kemale ermeye vesile kılacak güzel bir huy ve Allah'a yakınlaştıracak bir meziyet olma hususuyla da nice yeteneklere sahiptir. Zira nasıl ki bir insan iyi temayüllere, meziyetlere sahip olan kişilere meyyal ise yüce Mevlâ'mız da sözünde duran, sözüne sadık, dostluğunda sebat gösteren kişileri ziyadesiyle sever ve onları mükâfatlandıracağını beyan buyurur.

Nitekim Kuran-ı Kerim'de;

"Allah, sadakat gösterenleri, sadakatleri sebebiyle mükâfatlandıracaktır..." (Ahzâb, 24) buyrulmaktadır.

Yine bir başka Ayet-i Kerime'de de;

"...Kim ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah ile olan ahdine vefa gösterirse, Allah ona büyük bir mükâfat verecektir."

(el-Fetih 10) buyrulur.

Bir insan unutmamalı ki Allah Teâlâ pek çok ayette **"katında sözün değişmeyeceğini"** (Bakara, 80) bildirmektedir. Buna mukabil müslüman da 'söz ağızdan bir kere çıkar' diyerek emin ve sadık bir kimse olma-

ya şiddetle devam etmelidir. Kendisine bir vefasızlık uğradı mı da buna aynı şekliyle icabet etmekten sakınmalıdır. Zira vefalı olmak ne kadar güzel bir davranış ise vefasızlık da bir o kadar çirkin bir davranıştır. Vefasız kimseler için şu hadis pek ibretlidir:

Ebû Hüreyre'nin (r.a) rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Allah Rasûlü şöyle buyurur:

"Münafiğin alameti üçtür: Konuşunca yalan söyler, vaat

eder, vaadine vefa göstermez, bir şey emanet edildiğinde emanete hıyanet eder." (Buhari, İman

1/249; Müslim, İman 1/ 78)

Hâsılı kelam **VEFA**; iyiliklerin, sevginin, dostluğun, bağlılığın, verilen söz ve vaatlerin unutulmaması, gereğinin hakkıyla zamanında yerine getirilmesi, İslâm'ın her mü'minde var olmasını arzu ettiği en güzel hasletlerden bir haslettir. İnsanın kıymetini arttıran bir meziyettir.

O halde Cenâb-ı Hakk bize bu güzel huyu layıkıyla ifa edebilmeyi, elimizle dilimizle her hal ve kâlimizle insanların zarar değil fayda göreceği insanlar olabilmeyi nasip eylesin.

Âmin...

Vefa hasleti varsa bir insanda; kin, nefret, kıskançlık, haset o kalpte barınmaz. Bu da vefa duygusunun ne denli elzem, ne denli kıymetli bir nimet olduğunu gösterir. Zira 'bir kahvenin kırk yıl hatırı olur' demiş büyüklerimiz.

İlahî Deryadan İnciler

Dr. Zafer TORTUM

Ahiretin tarlası olan bu fani dünyada yaşayan insanoğlu, çok değil, yalnızca birazcık çevresine ve kendisine baksın; hayatında olup bitenleri bir müddet tefekkür etse ne kaybeder acaba?

On sekiz bin âlemin yaratıcısı yüce Rabbimiz (c.c) kendisini bilip tanımamız için binlerce, hatta milyonlarca delil göndermemiş mi? O yetmemiş, başta kâinatın Efendisi Hz. Muhammed (s.a.v) olmak üzere her topluluğa bir kılavuz Peygamber göndermemiş mi? Yine, şu âhir zamanda Peygamber varisleri mürşid-i kâmiller canla başla, bin bir türlü zorluklara göğüs gererek insanları hak yola davet etmiyorlar mı?

Ama ne yazık ki, nefis ü şeytanın da yönlendirmeleriyle gaflet uykusunda uyuyan insanoğlu; şu sinek kanadı kadar değer verilen, Ahiret okyanusunun yanında bir damla olan dünyanın yalancı lezzetlerine kanmaya devam ediyor. Oysa bilse ki Allah

yolunda bir adım atsa ona 10 adımla karşılık verilecek... Kâinat kitabını veya kendisindeki muhteşem yaratılış mucizelerini azıcık araştırırsa, eminim hayata bakış açısı değişecek. Bir ateist dahi olsa, evrendeki şu muazzam ahenkten etkilenmemek mümkün mü?

Ne güzel demiş Erzurumlu Alvarlı Efe Hz.leri:

Seyreyle güzel Kudret-i Mevlâ neler eyler,

Allah'a sığın Adl-i Teâlâ neler eyler...

Elbette; Hikmet-i İlahî'den, Takdir-i İlahî'den sual olunmaz. Rabbim ne dilerse o olur. Kime hidayet edeceğine ancak "O" bilir (c.c).

Teknolojik gelişmeler arttıkça, her alanda olduğu gibi insan vücudundaki sırlar da adeta Yaradan'ın mucizelerini haykırırcasına bir bir açığa çıkıyor. Allah bilir, bütün bunlar kıyamete kadar devam edecektir. Bunlardan bazı güzel örnekler verelim:

İnsanın biyolojik ritmi ile uyku arasındaki ilişki:

İnsan hayatının yaklaşık üçte biri, ölümün kardeşi olan uykuyla geçer. Rabbimizin bir nimeti olan ve vücudu dinlendiren uyku için dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Gereğinden çok veya daha az uyduğunda birtakım hastalıklara davetiye çıkarılmaktadır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), yatsı sonrası uyuyup, özellikle gecenin diğer yarısında ibadet ederdi. Kaylûle/öğle uykusunu tavsiye eder, Gaylûle (günün ağarması ile güneşin doğuşundan 45 dk. Sonrası) ve Feylûle (ikinci vaktinden güneşin batışına kadar) uykusundan men ederdi.

Acaba neden? İşte muhtemel nedenlerinden birkaçı:

* Uykuyu getiren en önemli neden, vücut ısısının düşmeye başlamasıdır. Gün içinde saat 16. 00 civarı vücut ısısı düşmeye başlayıp, sabah 06. 00'da tekrar yükselmeye başlar. En yüksek zamanı ikinci vaktidir, bu nedenle bu vakitte uyunmamalıdır. Çünkü metabolizma hızlı olduğundan hem derin-doyurucu uyku olmaz, hem de uyku ihtiyacını arttırıp sabaha kadar uyumaya sebep olabilir.

* Melatonin hormonu; beynin orta-alt kısmında bulunan epifiz bezinden salgınır. Bu hormon; insan psikolojisine olumlu etki yapar, enfeksiyonlara direnci arttırır, uyku düzenini sağlar. Salgılanması, gün içinde göze gelen ışık miktarının dozuyla alakalı olarak en iyi saat 21.00-03.00 arasındır. Sabah ve ikinci vakti gözün ışığa en hassas zamanındaki ışığın etkisiyle gece salgınımı daha verimli hale gelir.

* Tiroit Sitümülân hormon; hipofiz bezinden salgınır. İnsan metabolizmasını ve enerjisini düzenleyen en önemli hormonlardandır. Uyku ile salgınımı azalır. Bilim adamları bu hormonun düşük olduğu hastalara gecenin bir bölümünde uyanık olmalarını tavsiye ediyorlar.

* Gündüz uykusu (kaylule), derin ve yavaş uyku döneminden oluşur. Yarım saatlik gündüz uykusu gece uykusunun 2 saatine eşdeğerdir, günün kalan kısmında vücuda zindelik verir.

Hapşırma Nimeti ve Ehemmiyeti:

Burnumuz, hem çevremizdeki kokuları algılar hem de havayı temizleyip, ısı ve nemini ayarlar. Soluduğumuz havadaki zararlı maddeler, burun mukozasındaki bir refleks mekanizmasıyla inanılmaz bir

hızla dışarı atılır ki buna hapşırma diyoruz. Hapşırırken kafa içi ve karın içi basıncı başta olmak üzere vücutta çok büyük bir basınç ortaya çıkar. Bu basınç nedeniyle kalbin diyastol (gevşeme) sonu dinlenme süresi artar ve dolayısıyla kalbin kendi damarlarına daha çok kan akımı olur. Yani hapşırma kalp sağlığı için çok faydalıdır. Ayrıca kafa içi basıncı geçici olarak arttığından damar tıkanmalarını önler. Hapşırırken ağız tamamen kapatılmamalı, nefes tutulmamalıdır. Bu durumda akciğerlerde yırtılma meydana gelebilir. Yine, hapşırma esnasında ağızını ve burnunu tıkayarak hapşırılmaya çalışılırsa -Allah korusun- beyin damarlarında basınç arttığından, kanama olabilir. Ayrıca göz damarları çatlayabilir. Onun için hapşırma tetiklendiğinde kişi kendisini rahat bırakmalı ve hapşırmaya mâni olmamalıdır.

Hapşırma, üst solunum yollarının en önemli savunma mekanizmalarından biridir. Hapşırmanın hızının yaklaşık 150 km/saat olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple hapşırmanın, mikropları çevreye yaymaması için eliyle veya mendille ağızını kapatması gerekir. Peygamber Efendimiz *sallallahü aleyhi ve sellem* hapşırırken zaman, yüzünü elleriyle veya bir bezle örttüğü, sesini kıstığı rivayet edilmiştir.

Hapşırma, solunum sistemini zararlı maddelerden temizler ve vücudun rahatlamasına ve dinleşmesine vesile olan bir refleksdir. Bu refleks olmasaydı, hastalık yapabilecek pek çok zararlı mikroptan korunmak zor olacaktı. Hapşırma sırasında kalbin diyastol (gevşeme) sonu dinlenme süresi artar. Yani bir nevi kalbin çalışması çok kısa süre durur ve tekrar devam eder.

Hapşırmadan sonra **"Elhamdülillah!"** diyerek, nimetlerinden dolayı Allah'a (c.c) şükrederiz. Bu şükürü işitenin de **"Yerhamükellâh!"** demesi Sünnet'tir. Bunun üzerine hapşırmanın **"Yehdînâ ve Yehdî kûmullâh/Allah biz eve size hidayet etsin"** diyerek mukabelede bulunur. Hapşırma, sadece kendimizin değil, bu olaya şahitlik edenlerin de duamıza ve şükürümüze katılmasına sebebiyet veren, derin manalar içeren bir nimettir.

Peygamberimiz: **"Müslüman'ın, Müslüman üzerindeki altı hakkından birisinin de hapşırıldığı zaman dua etmesidir."** buyurarak, Allah'ın (c.c) hapşırma ile bize âdeta yeniden bahşettiği sağlığımızın kıymetini bilmek ve hayatımıza devam ettiğimiz için, bir defa daha verilen onca nimete şükretmek manasına da gelir.

İnsan Eğitime Sanatı

Mustafa ÖZDAMAR

Bu sanatın (terbiyenin) ana hedefi, büyük insanlık ailesini vahiy ikliminde derleyip toplayarak güzelim mutlu etmektir.

Biz, çocuklarının badem kavgasında birbirlerini kırmalarını değil, ortak bir mutluluk noktasında buluşarak kendi kendileriyle tanışmalarını ve adil bir toplum düzeninde kucaklaşmalarını arzuluyoruz.

Bütün dünya ama özellikle bizim ülkemiz bunun kıtlığında kıvranıyor. Bu bir genellemedir. Eğitim kurumlarımızın yeterince ve yeterince, hatta hiç mi hiç istifade edemedikleri irşad vazifeleri çağdaş "**Veliler**" ve onlara bağlı "**Seçkin**"ler, bu genellemenin üstünde yer alan istisna abideleridir. Ancak, abidelerden istifade edebil-

© denizserif - Fotolia.com

mek de bir sanattır. Mesela Süleymaniye'nin akustiğine hayran olan birinin orayı bir konser salonu haline getirmeyi düşünebilmeleri ne kadar ayıp ve günahsa, gece gündüz her gün, sabahtan yatsıya dek hem ibadete hem ziyarete açılma şansı bulunan Ayasofya'yı müze olarak mahzun etmek, aynı ölçülerde ayıp ve kayıp değil midir?

Ayasofya'nın sesini kesmekle aşk sahiplerinin soluğunu kısmak, fazla farklı olamaz. Müdahale mantığı her yerde aynı şeyi yapar, güfteler farklı olabilir ama beste aynı bestedir. Farklı bir ses çıkarmaz!

Biz kendimizi yerince ve yeterince eleştiremiyoruz. Kendi kendisini eleştiremeyen bir toplum, başkaları tarafından delik deşik edilir. Her konuda ve her zaman, genellikle çok fazla müdahaleci oluyoruz. Her konuda olduğu gibi bu konuda da ölçüyü fazla kaçıırıyoruz. Her müdahalenin mukabil bir müdahale doğuracağını ve bunun ilanihaye böyle devam edip gideceğini yeterince düşünmüyoruz.

Kendimizi eleştirmekten kaçınmamalıyız. Kusurlarımızı başkaları teşhir etmeden kendimizi ortaya koymalıyız. Hiç kimseyi horlamak ve zorlamak niyetinde olmadığımızı, içten ve inandırıcı davranışlarla ortaya koyabilmeliyiz. Ancak, bunları yaparken "**şeytana şirin gözükmek**" gibi bir duruma da düşmemeliyiz.

Gerçeğin Yüzü

Büyük insanlık ailesini barındıracak olan cihanşumul sitenin yeniden inşası sırasında, şeytan şeytanlığını ve melek melekliğini mutlaka yapacaktır. Biz ne şeytanız ne de meleğiz, bir ucu "**ahsen-i takvîm**" öbür ucu "**esfel-i sâfilîn**" olan insanız. Biz de insanlığımızı yapmalıyız. Mutluluğun her türlüşünü, acının ve tatlının bütün tonlarını tatmak ve ilkin kendi kendimizle, kendi özümüz ile sonra da birbirimizle tanışarak tamlaşp tümleşmek, tasavvuf diliyle

"**insân-ı kâmil**" olmak üzere gönderildiğimiz bu güzel gezegende, insanlığımızı yapabiliyor muyuz acaba?

Gerçeğin gerçek yüzüyle göz göze ve yüz yüze gelmek, elbet kolay değildir. Ancak "**acı gerçek**"lerden tatlı yaşayışlara yol bulabilmek de ancak bu şekilde, yani ilkin kendi kendimizi, sonra çevremizi, daha sonra da cemiyet, millet ve büyük insanlık ailesini eleştirmek suretiyle sağlanabilecektir.

En çok yanılanlar, hiç yanılmadıklarını sananlardır. Ya da, yanılabilir olduklarını kabullendikleri halde kendilerini başkalarına göre "**az**", "**en az**" ve "**nadiren yanılan**" olarak görenlerdir.

Seviye ve seciye sahibi, sağlam karakterli insan, Allah'ın sevip de yarattığı her şeyin kendine has bir yapısı bulunduğunu ve bu yapıya, kaderin yorumsuz kavranmazlığı çerçevesinde saygı duyulması gerektiğini bilen ve bu doğrultuda duygu, düşünce ve davranış sergileyen insandır.

Haddini Bilmek

Ben iyi bir insan mıyım?

Kendime, çevreme, eşya, tabiat

ve kâinata gerekli saygıyı gösterebiliyor muyum?

Evrenin ve devranın çözümsüz gizem dekoru içinde dönüp dolaşan olaylar dizisini gerektiği biçimde yorumlayabiliyor muyum?

Bana hayır gözüken şer, şer gözüken hayır olamaz mı?

Büyük insanlık ailesinin ortak mutluluğu için şart olan "**eğitim ve toplum düzeni**"ne katkımlarım ne olabilir?

Ben bana düşeni mi yapıyorum, yoksa haddimi mi aşıyorum?

Herkes kendisine bunları mutlaka sormalı ve cevaplarını aramalıdır.

Gerçeğin gerçek yüzüyle göz göze ve yüz yüze gelmek, elbet kolay değildir. Ancak "acı gerçek"lerden tatlı yaşayışlara yol bulabilmek de ancak bu şekilde, yani ilkin kendi kendimizi, sonra çevremizi, daha sonra da cemiyet, millet ve büyük insanlık ailesini eleştirmek suretiyle sağlanabilecektir.

Soru: Namaz kılmayanın dini hükmü nedir? Dinden çıkar mı?

Cevap: Öncelikle söylemeliyiz ki namaz kılmayan dinden çıkmaz. Ehl-i sünnete göre namaz kılmamak büyük günah sayılmıştır. Büyük günah işleyenin durumu; İslam tarihinde, ilk itikadî mezheplerin oluşmasına sebep teşkil edecek kadar önemle tartışılmıştır. Ehl-i sünnetin ilk âlimleri "büyük günah işleyenin dinden çıkmayacağı" görüşünü savunmuşlardır. Ancak bu namaz kılmamayı mazur görebilecek bir yaklaşım olarak anlaşılmalıdır. Konu dinden çıkıp çıkmamak üzerinde değerlendirilmelidir. Yoksa bu, büyük günahdır. Affedilecek bir husus değildir. Ahirette imandan sonra ilk sorgu-sualin namaz olacağı düşünülürse bunun çok önemli olduğu hemen anlaşılır. Ehl-i sünnetin görüşü namaz kılmayanın değil ancak namazı inkâr edenin dinden çıkacağı şeklindedir. Buna rağmen büyük âlim İmam-ı Azam Ebû Hanife'nin şu sözü kulağımıza küpe olmalıdır;

"Evet, namaz kılmayan kâfir olmaz, ama ancak kâfirler namaz kılmaz."

Soru: Erkekler başı açık olarak namaz kılabilir mi? Caiz midir?

Cevap: Evet, erkekler başı açık olarak namaz kılabilirler. Çünkü başın açık olması setr-i avret şartına bir engel taşımamaktadır. Ancak kişinin önemsememesinden dolayı başı açık olarak namaz kılması da mekruhtur. Bu sebeple başa takke takılması veya sarık sarılması daha güzeldir. Cabir'den (r.a) gelen bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz namazda sarık sarmanın daha hayırlı olduğunu söylemiştir. Takke sarığın yerini tutar mı, o tartışmalıdır. İki görüşü de savunan âlimlerimiz olmuştur. Sakıncalı olan namazda sarık sarmayı sadece "sünnet olduğu" gerekçesiyle terk etmektir. Bu kişinin imanı tehlikede demektir. Akidevi bir konudur.

Soru: Kadınların camilere gitmesinde bir sakınca var mıdır?

Cevap: Peygamber Efendimiz bir hadislerinde, "Allah'ın kulları olan kadınlarınızın mescitlere gitmesine engel olmayınız." (Müslim, Salât/139), buyurmuşlardır. Bu sebeple kadınların camilere gitmesinde bir beis bulunmamaktadır. Buna rağmen kadınların evlerinde namazlarını eda etmelerinin daha sevap olduğunu bildiren hadis-i şerifler de bulunmaktadır. Bu nedenle yol güvenliği ve fitneye sebebiyet verme korkusu da düşünülerek kadınların namazlarını evlerinde kılmaları daha uygun görülmüştür. Ama bu bir yasak olarak algılanmamalıdır. Tabi ki kadınların zaman zaman camilere gitmeleri uygundur. Bu düşünülerek camilerimizde kadın cemaatler için yerler tahsis edilmiştir. Özellikle büyük camilerimizde bu mahaller mevcuttur. Diğer camilerimizde de bu yerler oluşturulmalıdır. Peygamber Efen-

dimiz; cemaatle namazın 27 derece daha faziletli olduğunu söylediği hadisinde kadınları ayırmamıştır. Bu unutulmamalıdır.

Soru: Namazdan sonra tespih çekmek illa gerekli midir? Bazıları terk ediyorlar.

Cevap: Hadis-i şerifte buyuruldu ki: "Her namazdan sonra 33 Sübhânullâh, 33 Elhamdülillâh, 33 Allâhü Ekber der sonra da 'Lâ ilâhe illallâhü vahdehü lâ şerike leh lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadir' derse deniz köpüğü kadar günahı olsa da affedilir." (Müslim, Mesâcid/146; Nesai, Sehv/96)

Namazdan sonra tespih çekmek müekked sünnettir. Yani Efendimizin devamlı yaptığı sünnetlerdendir. Tabiidir ki biz de terk etmeyeceğiz. Üstelik yukarıda arz ettiğimiz hadis-i şerif bize bir müjdedir. Bu tesbihatların camilerde cemaatle yapılması müstehab olarak kabul edilmiştir. Belki mümin kardeşlerimiz bunu terk ediyorlardı da münferiden bu tesbihatları yapıyorlardı. En azından bu atıyyeyi (hediyeyi) kaçırmıyorlardı, diye düşünelim. Bir de tesbihatin elle mi tespihle mi yapılması tartışılmaktadır. Her ikisi de caizdir. Peygamber Efendimiz, tesbihatını çekirdekleri sayarak yapan bir kadın görmüş ve yasaklamamıştır. Bu da tespihin taş, çekirdek, boncuk vb. ile yapılabilmesinin delili olmuştur. (Reddü'l-Muhtar)

Soru: Sehv secdesi nedir, nasıl yapılır?

Cevap: Sehv secdeleri sehven namazın farzlarının tehirinde veya vaciplerinin terki veya tehir edilmesi durumlarında yapılır. Hanefilerde sehv secdesi yapmak vaciptir. Sehv secdesi; namazın sonuna iki secde ve bir ka'de (oturuş) ilave etmek demektir. Şöyle ki; sehv secdesi yapması gereken bir kişi, genel Hanefi görüşüne göre son oturuşta Ettehiyyâtü'yü okuduktan sonra sağ tarafa selam verir (bir kısım görüşe göre iki tarafa da selam verir), sonra secdeye gider. Namazdaki şekliyle iki secde yapar. Daha sonra oturur ve Ettehiyyâtü'yü okur. Salevâtlar ve Rabbenâ dualarını da okuyarak sağa ve sola selam verir.

Kısa bir hatırlatma: Bir namazda farzlardan herhangi birisinin terk edilmesi o namazın iadesini gerektirir. Bunu sehv secdesi kurtaramaz. Herhangi bir vacibin **kasten** terk edilmesi veya **tehir edilmesi** ise büyük hatadır. Bu durumda da sehv secdeleri yapılmaz. Böyle yapan bir kişinin bu namazını tekrar kılması daha uygundur. Sehv secdesi yapılabilmesi için unutmaya, yanlışlığa gibi durumların olması yani ilgili hükümlerde sehven hatanın oluşması gerekmektedir ki noksanlık telafi edilebilsin. Namazın bir sünnetinin kasten veya sehven terk edilmesi de sehv secdesi gerektirmez. Ancak bu da bir kusurdur ki namazın faziletine gölge düşürür.

KİTAP TANITIMI

Mevlid Şerhi Hüseyin Vassaf

Kitabın Adı	: Mevlid Şerhi
Yazarı	: Hüseyin Vassaf
Yayınevi	: Dergah Yayınları
Ebadı	: 664 Sayfa

Hüseyin Vassâf Bey, yazmış olduğu eserleriyle *İslâm kültürüne önemli hizmetlerde bulunmuş tasavvuf tarihçilerimizdendir*. Daha ziyade, "Sefine-i Evliyâ" adlı sûfiler tezkiresiyle tanınan müellifin, önemine binaen bugüne kadar *gün yüzüne çıkmamış eserlerinden birisi de, Süleyman Çelebi Hazretlerinin yaklaşık 600 yıldan beri okuna gelen **Vesiletü'n-Necât** adlı meşhur **Mevlid-i Şerif**'inin şerhidir*.

Gülzâr-ı Aşk, Süleyman Çelebi'nin Mevlid'i hakkında yazılmış bilinen en geniş ve en önemli şerhtir.

Hüseyin Vassâf, eserinde Süleyman Çelebi'nin **Vesiletü'n-Necât**'ının her beytini -bazı istisnalar dışında- tek tek açıklamıştır. Beyitlerde geçen dinî ve tasavvufî terminolojiyi ana kaynaklardan faydalananak açmış, bu arada söz konusu kavramlarla ilgili gramatikal ve kültürel birikimini en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır. Bu özelliğiyle "**Gülzâr-ı Aşk**", bir başucu kitabı niteliği taşımaktadır.

Gülzâr-ı Aşk, esasen sadece Süleyman Çelebi'nin Mevlid'inin şerhinden ibaret bir eser değildir. Bu eser, aynı zamanda İslâm kültürüyle ilgili kavram ve mecazları ana kaynaklarından iktibaslarla yorumlayan ansiklopedik bir hazinedir. Ancak bu hazine değerindeki eserin, müellif hattı da olsa, tek nüshası bulunmaktadır. Sahanın uzmanlarının iyi bildiği gibi, tek nüshası olan eserlerin okunması ve yorumlanmasında fevkalade zorluklar vardır. Bu husus Gülzâr-ı Aşk için de geçerlidir. Hüseyin Vassâf Bey, Gülzâr'ı yazıp tamamladıktan sonra elimizdeki müsveddenin kenarına sayfalarca ek bilgi girmiştir. Bu bilgilerin bazı bölümleri, yer darlığı gibi çeşitli sebeplerle okunamaz hâldedir. Maalesef Vassâf, bu eserini tebyiz edemedi vefat etmiştir.

Süleyman Çelebi Hazretleri'nin "**Vesiletü'n-Necât**"ının çok kapsamlı bir şerhi olan **Gülzâr-ı Aşk**, kültür tarihimizin şüphesiz en önemli eserlerinden birisidir. Bu eserin ilmî araştırmalarda yeni ufuklar açmasını ve kültür hayatımıza olumlu katkılarda bulunmasını temenni ediyoruz.